

ELOFIZETES.

HELYBEN ES VIDÉKEN

Egy évre ... 48 kor
Fél évre ... 24 kor.
Egy negyed évre 12 kor
Egy órára ... 4 kor.

Nyilttérli közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI LAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vessék palotájában.

TELEFON-SZÁM: 207.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

Iózsef főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1918.

Főszerkesztő
Stauber József.

Szombat, szeptember 7.

Ma lapunk főbb közleményei:

Városi tisztviselők a maguk bajáról
Primadonna lakás nélkül.
Berlini színház — aradi főügyelője.
Törvénytelen a kormányrendelet.
A 100.191.
Zsarolják az albérieket.
Bolszevikizmus az egész világon.
Avarescu tábornok leleplezése.
Oroszországban interuált aradi művész

Vidéki papírosok.

Igaz örömeinkre szolgál az aradi tőzsde gyors és egészséges fellendülése. Hiszen az *Aradi Közlöny* volt az első, mely hangot adott a közóhajnak s a tőzsde megteremtését és megnyitását sürgette. Mi hívtuk fel az illetékes faktorok s a kereskedelmi érdekeltségek figyelmét arra a nagy haszonra, mely a tőzsde felállításából a városra, az értékpapirtulajdonosokra s a pénzt elhelyezni kívánó nagyközönségre háramlik.

Számításainkban nem is csalódtunk. Az aradi értékpapír tőzsde a legjobb irányban fejlődik s rövid működése alatt is bebizonyította életrevalóságát. De egyszersmint megmutatta azt az irányt is, amely felé a jövőben fejlődnie kell. Kétségtelen ugyanis, hogy az aradi tőzsde úgy amint ma él, bizonyos mértékben csonkának mutatkozik. Mert igaz, hogy az aradi papírpiacon megteremtve, a részvények jegyzésével előidézte azok árának emelkedését. A tőzsde nélkül az aradi papírok hosszú idő múlva sem juthattak volna igaz értékük magaslatára. S nem juthatnának a jövőben sem. Kérdés azonban, hogy teljesítette-e ezzel teljesen a feladatát? Aligha.

A kereslet és kínálat szempontjából szűknek, kicsinyesnek bizonyult az a törekvés, hogy a tőzsde kizárólag az aradi papírokban csináljon üzletet. Ez előbb utóbb ellaposítja, lanyhává teszi a szépen indult mozgalmat. Idegen értékeknek és idegen tőkéknek is bele kell kapcsolódnia az aradi tőzsde forgalmába, idegen elhelyezésre váró pénz folyásának kell medret vágni az aradi Lloyd épülete felé. Ez új lendületet, új kereseti lehetőségeket, új viszonylatokat fog itt teremteni.

Itt vannak a közeli városok. Fejlett gyár és ipari életük szinte kínálkozik a kiaknázásra. Temesvár — Békéscsaba, sőt Szeged is szívesen jönnek a maguk értékeivel Aradra, mihelyt az aradi tőzsde okos terveit megismerik. Csak úgy lesz teljessé ez a szépen indult mozgalom, ha a szomszéd városok mellett a közel vidék is elhozza Aradra érdeklődését, szorgalmának gyümölcseit, vételkedvét s kereseti lehetőségeit. Egyszerre frissebb szellő fog fujdogálni a Lloyd termeiben, a szűk és konzervatív aradi gondolkozást egyszerre elfújja az aradi papírokért való nagyobb versengés s viszont az aradi tőke is szívesebben mozdul meg, ha más városoknak és Arad közvetlen vidékének egész séges papírjaira számíthat.

A jövővel számotvető gazdasági törekvés nem izolálhatja magát kizárólagosan Arad kereskedelmi és ipari életére, ez rövid idő alatt benuháshoz vezetne, sőt ellenkezőleg minden érdek azt parancsolja, hogy más vidékek gazdasági és kereskedelmi előnyeit idecsatoljuk az aradi tőzsde érdekeihez.

Sokkal nagyobb e felvetett ötletnek a perspektívája, sem hogy itt e rendelkezésre álló rövid helyen hosszasan lehetne vele foglalkoznunk. A mi egészséges érzékünk úgy diktálja, hogy a hiányon mennél hamarabb és mennél gyökeresebben segíteni kell. A tőzsde vezetősége bizonyára be is látja e tervnek

életrevalóságát és sietni fog annak realizálásával. Jegyezni kell a jobb vidéki papírokat is, hogy így fokozottabb legyen az érdeklődés és megakadályozzák a kimerülést és ellanyhulást. Minden eszközt meg kell ragadni, hogy az aradi papírtőzsde fejlődésében zökkenő ne álljon be s hogy az a sok szép cél, terv és igazság, mely az eszme születésénél a bölcső díszét alkotta, kárba ne vesszen s illuzóriussá ne váljék. Az aradi tőzsde vezető embereiben megvan erre nézve a jószándék, éppen úgy, mint a tehetség s mi bizton hisszük, hogy ezek segítségével nem lesz nehéz Aradot a vidéki értékpapírpiacon központjává emelni.

Követik a franciák a visszavonuló németeket.

(A francia kamara diadalmámorá.)

Berlin, szeptember 6. (Hivatalos.) A nagyhadiszállítás jelenti:

Nyugati front: Rupprecht trónörökös és Böhm vezérezredes hadserege. Az ellenségnek felderítő osztagait, melyek Ypern és Labasse között előretapogatóztak és Lensből északra erős tűz és rajtaütés közben előretörték, visszavertük. Este hesseni csapatok az ellenségnek többszörös támadásait *Plögsteirt és Armentiers* között visszaverték, ez alkalommal 100-nál több foglyot ejtettünk. *Hulluchnál* eredményteljes előretörések az angol árkokba. Új állásaink előterepében heves gyalogsági harcra került a sor. *A Bapaume—Cambrai* országúton a *Havrecourt* erdő mellett és a *Fortille*-szakasztól keletre emelkedő magaslatokon erős támadásokat, melyeket az ellenség a *Neuville—Manoncourt—Moslains* vonalon intézett ellenünk, visszavertük. A *Perroneból* és a *Sommen* át az ellenség csak tegnap követte féltéken utóvédjeinket. A *Somme* és az *Ois* között, a *Ham—chauni* vonaltól nyugatra az ellenség erősebben követte. Az *Ois* és az *Aisne* között is tervszerűen szakitottuk meg az ellenséggel való érintkezést. Tüzérségünk harci érintkezésben van az ellenséggel az *Amiégni, Borissis—Salfoux—Conde* vonalon.

A német trónörökös hadserege. Az ellenség *Soissons*tól keletre a *Veslén* keresztül követte. Gyalogsági osztagaink és tüzérségünk sokáig feltartóztatták és veszteségeket okoztak neki. A *Fismestől* északkeletre emelkedő magaslatokon az amerikaiaknak erősebb támadását visszautasítottuk. *Ludendorff*.

Párisból jelentik: A Havas-ügvénység jelenti: A Kamara ülészakának megnyitása alkalmával Deschanel elnök felszólalt és a képviselők zajos tetszésnyilvánítása közben beszélt a francia hadseregről, amely legyőzte a német seregeket és kifejezte Franciaország hódolatát és hámulatát a francia hadsereg iránt. Abban az üdvözletben, amelyet a francia hadseregnek küldött, belefoglalta a szövetséges hadseregeket is, mert a szövetségesek barátsága a béke idejében éppen olyan becses, mint a háborúban. Az elnök után Clemenceau szólalt fel és csatlakozott az üdvözlő szavakhoz, amelyek szinte már megjutalmazták a dicsőséges francia hadsereget és a vitéz szövetségesek iránt is le rójják a hála adóját. A mi katonáink — mondotta Clemenceau — a civilizáció katonái. Győzelmesen kergették vissza és verték széjjel a

barbár hordákat. De ezt a feladatukat még teljesen el fogják végezni. Meg fogják torolni — mondotta — a multban elkövetett hallatlan igazságtalanságokat és meghozzuk az igazságosság uralmát. A miniszterelnök üfjezte nagyra-becsülését a parlament iránt, amely megadta a győzelem anyagi eszközeit. Clemenceau miniszterelnök beszédjét ezekkel a szavakkal végezte: mi azt akarjuk, hogy Franciaország és a szövetségesek győzelme az emberiség győzelme legyen.

A Kamara elhatározta, hogy a két beszédet kinyomatják és falragaszok útján közlik a néppel.

A sajtóhadiszállásról jelentik: A francia vezérkar jelentése 5-én délután: A francia csapatok megtartották az érintkezést az ellenséges utóvédekkel. Az északi csatornától keletre és az *Aisne* folyónál előrejutottak. Átkeltünk a *Somme* csatornán. Az *Aillette* és *Aisne* között a franciák tegnap este pedig visszavertek két heves német ellentámadást. A *Vesle* arcvonalon a franciák és amerikaiak harcaik kiterjesztése után átkeltek a *Vesle* folyón.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Az angol vezérkar szeptember 5-én délután ezt a hivatalos jelentést adta ki:

A *Lystől* északra kemény harc volt. Csapatunk reggel megtámadták a 63. számú magaslatot *Messimstől* nyugatra, elfoglalták azt és száz foglyot ejtettek. Délután megtámadtuk *Ploex* falut: hatalmunkba kerítettük és további száz foglyot, valamint számos gépfegyvert szállítottunk be. A 63. számú magaslatról északra csapatunk továbbra is állandóan tevékenyek voltak. A *Witschaete*-szakaszon az ellenség ismételt eredménytelenül támadott. A *Lys*-fronton csapataink a következő vonalat tartják: *Formezeele-Wulverghem-Ploex*—*Nieppe-Laventie-Grossnehy*.

Neuve Capellétől délre egészen *Groenchi*g elfoglaltuk szeptember 4-én tartott vonalunkat és a helységtől keletre megtámadtuk a régi német állások részeit.

A déli fronton a németek tegnap este megtámadták új állásainkat *Inchy en Artois* mellett. A rendkívül heves támadást azonban kemény harc után visszautasítottuk. *Mouvrestől* délre megjavítottuk állásainkat, *Armiától* keletre pedig elfoglaltuk *Neuchillyt* és *Bouyinaillt*. Egy ellenséges támadást *Menancourt*tól keletre visszavertünk.

Peronne közelében is ütközetek voltak. Vonalunkat itt is megjavítottuk.

Az utóbbi négy napon az angol csapatok több mint 16.000 foglyot ejtettek és száz ágyut zsákmányoltak.

Törvénytelen a kormány rendelet.

(Nincs joga a minisztériumnak a tőkeemelést korlátozni.)

A tőkeemelések korlátozásáról szóló kormányrendelet egyre nagyobb reakciót kelt. *Wekerle* Sándor miniszterelnök és *Popovics* Sándor pénzügyminiszter újságírók előtt ugyan kijelentették, hogy nem igaz az a hír, mintha az osztrák tőke befolyásolta volna a rendelet születését: a magyar kormányt a háborús viszonyok és pénzpiaci helyzet kényszerítette ez elhatározására. Ezzel a kijelentéssel szemben tény az, hogy a kormány rendelete csak az osztrák tőkének kedvez és a magyar gazdasági életet megbénítja, ellenben a tőzdespekulációt elvadija.

Igen érdekes az a nyilatkozat is, amelyet *Hegedűs* Lóránt, a Kereskedelmi Bank igazgatója tett s amelyben elhárítja *Lánczy* Leótól azt a vádat, mintha a rendelettel azonosítaná magát.

Megkérdeztük a rendelet jogi értékére és jelentőségére vonatkozólag dr. *Pap* Dávidot, a kiváló kereskedelmi jogászt, aki az alábbi érdekes nyilatkozatot tette az *Aradi Közlöny* fővárosi munkatársa előtt:

— A kormánynak — s ez a legsúlyosabb momentum — egyáltalán nem volt joga ilyen rendeletet kibocsátani. Az 1915. törvény, amely a Pénzügyi Központ létesítéséről szól, jogot ad a kormánynak háborús intézkedésekre, így többek között intézkedik arról is, hogy milyen jogai vannak a kormánynak részvénytársaságokkal szemben. E jogok taxatív módon felsorolva, de csak a közgyűlés összehívására, a mérlegre és a dividendum megállapítására vonatkozik. Nincs szó tehát a felsorolásban arról, hogy a kormánynak joga volna az alaptőke tekintetében intézkedni. E rendelet tehát törvényellenes.

— Egészen más a helyzet Ausztriában, ahol eddig is kormányrendelettel függött a részvénytársaságok alapítása s az alaptőkének leszállítása, vagy felemelése. Nálunk azonban a kereskedelmi törvény szerint a kormánynak erre semmiféle ingerenciája nem lehet és csak egy külön törvény adhatta volna a felhatalmazást arra, hogy ebbe beleszóljon. Ilyen törvény azonban nincs.

— Különböző nálunk rendszeres gyakorlat, hogy a kormány nemcsak ebben a kérdésben, de egész sereg más kérdésben is túleszi magát a törvényen és arrogál magának rendeletileg olyan jogokat, amelyek a törvény értelmében nem illetik meg. Így az adótörvények végrehajtási rendeletei is egész sereg pontban ellenkeznek a törvénnyel.

— Igen nagy fontossága volna ebben az ügyben a bírói felfogásnak, gyakorlatnak, csak hogy erre aligha kerül a sor, mert a kérdés olyan, hogy azzal bíróság elé nem fognak a részvénytársaságok menni. Hogy az új elv belemegy-e a készülő részvényjogba, ma még nem tudható. Van ugyan egy előadói tervezet, de az még annyira kaotikus s oly kevésbé számol a gyakorlati élettel, hogy nem numerál.

Városi tisztviselők a maguk bajairól.

(Értekezlet a városházán. — Egységes munkaidő és természetbeli ellátás.)

A városi tisztviselők egyesülve a napidíjakkal és a nem szorosan vett városi tisztviselőkkel, ma délután 6 órakor helyzetük javításának tárgyában értekezletet tartottak. Az értekezlet elnöke *Vannay* Gyula tanácsnokot választották meg egyhangulag, az értekezlet jegyzője *Hank* Albert dr. főszámvevő lett.

Az értekezleten elsőnek *Vannay* Gyula tanácsnok, az értekezlet elnöke szólt fel.

Beszédében elmondotta, hogy a város dícséretreméltóan segített tisztviselőinek helyzetén. Az ellen nem is lehet panaszuk a tisztviselőknél. Azonban a háború okozta drágaság oly nagy arányban növekedett, hogy még a jelenlegi javadalmazások mellett is nem egy tisztviselő szenved anyagi szükségben. Az elnök ajánlja a megjelenteknek, hogy egy választott bizottság menjen a polgármesterhez és helyzetük javítása tárgyában adja át kérésüket egy kérvénybe foglalva azzal a kéréssel, hogy a polgármester pártolólággal terjessze azt a szeptemberi közgyűlés elé.

Beretz Ferenc rendőrkapitány ismerteti az értekezlet tárgyát, amely most nem pénzbeli segítség kérése, hanem a tisztviselőknél a természetbeli ellátás. Amikor egy kiló zsír negyvenöt korona s egy gyermekruha 600 korona, amikor a tüzelőanyag egy összeben fizetendő és önként szállítás és vágatás nélkül kétszáz koronába kerül, akkor céltalan a várostól újabb pénzbeli javítást vagy segélyt kérni, mert annyi adni úgy sem tud a város. A mennyivel azt a horribilis drágaságot győzhetnek a városi tisztviselők. Javasolja tehát, hogy keressék meg a város törvényhatósága az iránt, hogy az alkalmazottaknak természetbeli ellátást adjon. Ugyanilyen módon kívánja a tüzelőanyag beszerzését is: a ruházati cikkek, főként a fehérneműk teljesen kifogytak. Ebben a legnagyobb a nélkülözés. A városnak módjában van, hogy ezeket a cikkek is természetben juttassa el a tisztviselőknél.

Élénk helyeslés kísérté Beretz kapitány minden egyes javaslatát s közben nem egy éles megjegyzés hangzott el a közellátási vállalat ellen, amely eltérően az eddig élvezett kedvezményektől, a városi tisztviselőket is rideg üzlet alapon kezeli és a tüzelőanyagot egy összegben kívánja, amíg eddig hat hónap alatt vették le azt a tisztviselőktől.

Farkas József dr. hozzájárul az előadó javaslatához, csupán azt kérte, hogy ezek a kívánások teljesen elkészítve, egybefoglalva kerüljenek a törvényhatósági bizottság elé. Szükségét látja még annak, hogy e helyütt szóvá tegye azt az anomáliát, amely a nem szorosan vett közigazgatási alkalmazottakat éri. A város közönségét ők épp úgy szolgálják, mint a közigazgatási és bürokratikus formák miatt a közgyűlés jóindulatából részükre megszabott segítségben már akkor részesülnek, amikor a kiutalt segély nem áll arányban az árakkal. A családi pótlékot egy és egy negyed év után kapták meg és amíg a közigazgatásiak már rég elköltötték a ruhasegélyüket, a helyhatóságok még most sem kapták meg, pedig a ruhák ára azóta épen kétszeresére emelkedett. Kéri, hogy a jövőben teljesen egyenlő és egyidőben való ellátásban részesüljön a város minden alkalmazottja, akár közigazgatási, akár nem.

Vannay Gyula elnök megnyugtatja a helyhatósági karsársakat, hogy már ebben a beadványban is hangsúlyozottan egyenlő ellátást kérnek az egész tisztviselői kar részére.

Faragó Gyula a lakásmizériákról szól. Tisztviselőtelepek létesítését javasolja. Kéri, hogy küldjenek ki egy szűkebb bizottságot, mely e kérdést előkészíti. Az értekezlet Nachtnél Ödön főmérnököt, dr. *Farkas* Józsefet és *Faragó* Gyulát küldi ki, egyben felkérte dr. *Varjassy* Lajos kamarai főtitkárt, hogy a tisztviselőket e kérelmükben támogassa.

Hosszas vita után az értekezlet a következőkben állapodott meg: A város, tekintettel az

élelmiszerek nehéz beszerzésére, segítsen a tisztviselőknél az által, hogy szerezzék be nekik ezeket és bocsássa rendelkezésükre beszerzési áron. Különösen a tüzelőanyagokban, zsírban, hűvelyes veteményekben és tejben nagy hiányt szenvednek. Szerezzen be a város ruhákat, fehérneműt és más közszükségleti cikket, melyeket még úszóraáron is alig lehet ma megkapni. Vegye a város példának a *Marta-gyárat*, amely alkalmazottait saját hatáskörében ellátja mindennel. Adjon a város tisztviselői részére bérföldet, ahol magángazdaságot vezethetnének. Rendeztesse be részükre egy városi vendéglőt, ahol a városi tisztviselők, különösen a napidíjasok, olcsó és jó ellátásban részesülhetnek.

Legfontosabb kérésük a tisztviselőknél a hivatalos munkaidő megváltoztatása. Legtöbb városban a háború óta a tisztviselők reggel 8 órától déli 1 óráig dolgoznak egy huzamban és délután szabadok. A város tisztviselői szívesen dolgoznának két óráig éppen úgy, mint a megyénél. A szabad idejük alatt pedig alkalmuk volna bevásárlásaikat és egyéb ügyeket elintézní. Kérésük teljesítését a tisztviselők kitarló szorgalommal és lelkiismeretes munkával viszonoznák. Ez a munkaidő megváltoztatása anyagiilag is haszon volna a városra, mivel sok tüzelő és világító anyagot lehetne ezáltal megtakarítani. Kérni fogják a törvényhatóságot, hogy kéréseiket és azok elintézését vállalja a saját hatáskörében.

Végül elrendelte az értekezlet egy küldöttség összeállítását, amely kéréseiket a polgármesternél előadja. A küldöttség vezetésére *Varjassy* Lajos dr. kamarai főtitkárt kérték fel, aki azt el is fogadta.

Aradi sportegyletek viszálykodása.

(Ismét feléledt a haró.)

Az aradi sportemberek lázas izgalommal tárgyalják az Aradi Torna-Egylet (ATE) rendkívüli közgyűlésén történeteket. Ugyanis két régi aradi sportegyesület, az ATE és az AAC (Aradi Atlétikai Club) már több mint 10 esztendeje üdatlan harcban állottak egymással. Pályaharcok voltak ezek és az utóbbi időben már-már annyira elfajult a helyzet, hogy az aradi sport romlása nyilvánvaló lett.

Ugyanis az AAC-nak a Török Gábor-utcában, az ATE-nak pedig az Óvár-téren van sportpályája. A két egyesületnek anyagi érdeke, hogy minél nagyobb közönség jelenjen meg a pályáján. Tekintve, hogy mind a két egyesület igyekezett sport-attrakciókban a másikat legyőzni és ezáltal a közönség többségét biztosítani, az utóbbi időben annyira elfajultak a sporterkölcsök, hogy a józan vezetők belátták az ilyen állapot tarthatatlan voltát. Az AAC és az ATE olynemű megállapodást kötött tehát egymással, hogy az AAC pályáján nagy, modern sporttelepet létesítsenek, míg az ATE pályáját átalakítják tisztán tennispályára. A költségek fedezésére 250.000 koronát vesznek fel, amely összeg erejéig a város jót is állt volna a két egyesületért. A kölcsönt a közös bevételből törlesztették. Ez volt a megállapodás és az ATE tegnap tartotta közgyűlését, amelyen végleg ki kellett volna mondani a békés együttműködést, a közös pályán. Ehelyett azonban az ATE közgyűlése 12 szavazattal 8 ellenében elvetette a közös pálya, így tehát a békés együttműködés tervét is, mire az AAC azzal felelt, hogy a holnapi közgyűlését lemondta és bejelentette, hogy önálló sporttelep építése iránti előterjesztések elfogadására fogja legközelebbi időben a közgyűlését egybehívni. Így állanak a jelenlegi aradi sportügyek. A békés megegyezés helyett ismét a háborúkodás mellett törtek lándzsát, mindez azonban csak a sport rovására megy.

Bolsevikizmus az egész világon.

(Erzberger a békeről és a háború elnyújtásáról.)

Berlinből jelentik: Egy krisztianiai lap berlini tudósítója beszélgetést folytatott Erzberger képviselővel, a centrum vezérével, aki a béke kérdéséről rendkívül érdekes kijelentéseket tett. Arra a kérdésre, hogy a békemozgalom ügye e pillanatban hogyan áll, Erzberger így válaszolt:

— A békemozgalom minden országban óriási módon növekszik. Mennél tovább tart a háború és mennél véresebb az öldöklés, annál jobban fogja el a vágy az embereket a béke után. ~~Amennyi~~ semleges nép békeligát alakít, melyeknek nincsenek ugyan írott szabályai, de amelyek a világ egyre növekvő nyomorában annál határozottabban és erősebben akarják a békét.

— Több mint egy esztendeje, hogy a kancellár emlékeztetés békenyilatkozatában a háború befejezésére hívta fel az egész világ figyelmét. Idehaza sokat vitatkoztak a nyilatkozatról, a külföldön tévesen fogták fel, hivatkozott száma azonban minden országban szaporodott, még Wilson elnök is hivatkozott rá.

Arra a kérdésre, hogy kik a béke ellenségei, a centrum vezére ezt felelte:

— A béke ellenségei: a ~~északi~~ ~~északi~~ illúziók és a politikai gyávaság. Veszélyes illúziók áttartják még ma is az elméket itt is, az entente oldalán is. Ha az entente azt hiszi, hogy Németországot letöri és térdre kényszeríti, hogy a központi hatalmakat megsemmisíti, akkor ez gonosz illúzió, melyből sohasem lesz valóság és amely illúziót az entente fainak vérevel fizeti meg.

— A népek nem hiálnak meg — folytatta Erzberger. És ha Németországban az annexionisták kicsiny, de annál hangosabb csapata Anglia legyőzéséről beszél, akkor ez éppen olyan ~~közveszélyes~~ ~~közveszélyes~~ illúzió, mint a másik.

melyről az imént szóltam. A teljes világ béke csak meggyőzés és megértés útján jöhet létre.

— A béke másik ellensége, a politikai gyávaság, a következőkben áll: Nem vitatható tény, hogy a nép többsége minden országban a békét akarja. Millióknak és millióknak nincs más vágya, mint a mielőbbi békekötés. De milyen kevesen mondják ezt ki nyíltan és hangosan!

Erzberger a beszélgetés további folyamán a béke érdekében való fáradozásával kapcsolatban ezeket mondotta:

— A béke munkáján fáradozni rendkívül dicsőséges, de egyúttal nagyon tövises feladat. Egyetmást mondhatnék erről az utóbbi esztendő történetéből. Igen széles körök nem mernek nyíltan sikra szállani a háború befejezése érdekében, nehogy kitegyék magukat annak az igazán nevetséges vádnak, hogy hiányzik belőlük az igazi hazaszeretet. Az én nézetem ezekről az, hogy aki hazáját igazán szereti, annak Európa kihalása ellen nyíltan sikra kell szállania.

— Mert mennél tovább tart a háború — folytatta Erzberger — annál biztosabban jön a világbolsevikizmus, ilyen nagy amolyan formában. Éppen ezért teljesen érthetetlen előttem, hogy miért nem lépnek közbe éppen a vagyonos körök a meggyezéses béke érdekében.

A norvég hírlapíró ezután kérdést intézett a centrum vezéréhez a háború kimenetelére vonatkozóan is, mire Erzberger a következő rendkívül figyelemreméltó kijelentést tette:

— Igazán nem értette meg ennek a világháborúnak az értelmét, aki a győzelmet pár négyzetkilométeres határsávhoz, egy hegyhát annektálásához, egy kisebb vagy nagyobb hadikárpótlás fizetéséhez köti hozzá. A világháború kimenetele egyedül és kizáróan csakis a jog győzelme lehet, még pedig a népek szövetségének létrehozása útján.

Oroszországban internált aradi művész.

(Kis Bérety festő hazatérése.)

Négy évi súlyos viszontagság után érkezett meg tegnap Aradra egy Aradról elszármazott festőművész: Kiss Károly. Tizennégy esztendővel ezelőtt került el Aradról, aki először tanulmányait folytatni Münchenbe ment és öt évi ott tartózkodás után Oroszországba került. Tíz évig élt Oroszországban, legtöbb ideig Moszkvában.

— Első perctől nagyon kedvezett a szerencse — beszéli a festőművész — Moszkvában és rövid idő alatt egy festőiskolát nyitottam. A vállalkozásom fényesen bevált, képeim fogytak és nagyon kedvező helyzetbe kerültem. Annál szomorúbb helyzetbe jutottam később. A háború kitörésekor internáltak és többi internált társaimmal együtt Ufába vittek bennünket. Itt egy sötét, dohos börtönben szállásoltak el bennünket, ahol a legrosszabb hánás-módban részesítették mindannyiunkat.

Egy hónap eltelté után innen ismét elszállítottak bennünket, akinek volt pénze, azt két rendőr kíséretében küldték el rendeltetési helyére, akinek pedig nem volt, azt eltoloncolták. Engem Vjatka megyében, egy eldugott kis faluban szállásoltak el, egy erdőben lévő kis faházban. Ide magammal hoztam festőkészleteimet és egy pár napig künn az erdőben festettem. Egy pár nap múlva ennek is véget kellett vetnem, mert az arra lakó orosz nép annyira felvilágosulatlan, hogy nem tudta, hogy mit dolgozom és a papok pedig állandóan bujtogattak ellenünk úgy, hogy az a veszedelem is fenyegetett, hogy internált társaim sorsára jutok és agyonvernek az erdőben. Itt éltünk egészen a forradalom kitöréséig. Amikor a forradalom levegője már hozzánk is elcsapott, javulni kezdett a helyzetünk.

— A bolsevikiek katonai őreinket eltávolították és helyette polgári őreket küldtek ki. Amíg katonai őreink voltak, csak azoknak volt

A meggyilkolt cárné.

*

A német fejedelmi leányok sorsa, akik az orosz cári családba nőültek, kevés kivétellel a tragikus családok sora volt, hacsak még nagyobb szenvedések nem vártak rájuk. Az első egy braunschweigi hercegnő volt, akit Pétervárra vetett a sors haragja és aki 1711-ben nagy Péternek végtelenül gyűlölt és a törvényszék által halálra ítélt fiának felesége lett. Az a zseniális asszony, aki a kisanhalti hercegnőből, az anyja és a férje gyűlölete és rossz bánásmódja ellenére a nagy II. Katalin cárnő lett, kivánatosá tette az orosz házasságot a német hercegnők előtt, noha a valóságban majdnem olyan sorsuk volt, mint azoknak a bizánci fejedelmi leányoknak, akiket atyjuk bár törzsfőnökökhöz adott feleségül, hadisegítség fejében. A legnagyobb tragédia bizonyára ama német fejedelmi nő sorsához fűződik, aki mint hesseni hercegnő, II. Miklós cár felesége és Alexandra orosz cárnő lett.

1872. június 7-én született Darmstadtban, mint IV. Lajos hesseni nagyhercegnek és Alice angol hercegnőnek, Viktória angol királynő leányának legfiatalabb gyermeke. Idősebb nővére Sergius nagyherceg felesége lett, akit 1905-ben Moszkvában meggyilkoltak: halála után özvegye felvette a fátyolt és egy ortodox apácakolostorba lépett. A legöregebb nővér felesége Battenberg Louis hercegnek, a volt angol

flottafőnöknek, akit most Haven Milhord márkinak hívnak és aki Grácban született és akinek fivére Sándor herceg, Bulgária fejedelme volt, míg egy másik fivérének leánya a mostani spanyol királyné. A volt cárnőnek egy másik nővére Henrik porosz hercegnek, Vilmos császár öccsének felesége, egyetlen fivére pedig a jelenlegi hesseni nagyherceg, akinek első felesége, a román királyné nővére, a válás után Cirill orosz nagyherceghez ment nőül. A szerencsétlen asszony 1894. november 11-én ment nőül Miklós cárhoz, miután két héttel előbb áttért az ortodox egyházba és felvette az Alexandra Feodorovna nevet.

Ennek a szép asszonynak a sorsát nem öleli fel teljesen cári férjének és az Orosz birodalomnak sorsa, hanem meg van a maga külön asszonyi tragédiája is. A házassága nem volt szerencsés. Tíz éves asszony volt már, amikor egy uralkodónő első kötelességét, a trónörökös megszületését teljesíteni tudta, miután már négy leány volt és a trónörökös kérdését a legkellemetlenebb módon tárgyalták Oroszországban.

A fiatal trónörökös súlyosan megbetegedett, a betegségének okát és mivoltát soha a valóságnak megfelelően a világ nem tudta, csak annyi vált bizonyossá, hogy a fiatal nagyherceg soha sem ülhet ősei trónjába. Az örökös félelem a merényletektől, a folytonos aggodás a férje és gyermekei életéért, a cárnét is

beteggé tették és 1909. óta úgy ismerte őt népe, mint csendes ösztört.

Alexandra szerencsétlensége az volt, hogy oly időben lett cárné, amikor az orosz nemzeti érzés legmagasabbra csapott és az 1905-i forradalom után a nép minden rétege meggyűlölt mindent, ami német.

Nem bizhatott a népben, abban a népben, amelyet pedig szánt, szeretett és megváltani vágyott. Aljasnak, árulónak látta azt, mint ahogyan árulóvá és hitszegővé vált körülötte napról-napra, fokozatos egymásutánban mindenik: a meghitt udvaronc, a belső testőr, a hü komornyik, vagy a kedvelt dajkalány. Ma a cár hálószobájának küszöbén, holnap a gyermekszobában fedeztek föl egy-egy összeesküvőt, hogy a megszokott, kedvelt arcokra ráüssék pár óra múlva a halál bélyegét. Az üdítésre szánt friss ruhák itál, a szivar férje tárcájában, a mosoly szolgálójának, s a cukorka lánykái parányi kezében, hiszen ez mind csak mérget csempészhetett be az annyira védett márványfalak közé!

És összeomlott lelkében minden vágy, minden küzdelem. Nem látott immár egyebet, sem éjjel, sem nappal, suhog, fekete rémek árnyainál. A kacaj és az imádság, a sóhaj, a vágy, a köny: odafagyott reszkető ajkára, mely alig ismert már más kifejezést, mint amit ájulások és rettegek ideggörse fest elkinzott emberi arcokra.

jó dolguk, akiknek pénzük volt és a katonák nyíltan és üzletszerűen kalmárkodtak.

A polgári örök alatt mindenkinek jó dolga volt, sok volt a szabad időnk és a nagy szabadság alatt az internált tábor nagy része meg is szokott. A fogságból ez év márciusában kerültem ki, amikor a bolsevikiek kerültek uralomra Oroszországban.

Először Vlatkóba utaztam, ahonnan Pétervárra mentem. Itt néhány hétig tartózkodtam és Ozrov gróf kastélyában voltam elszállásolva. Itten az a sajnálatos dolog történt velem, hogy a magammal hozott több ezer korona értékű ötvös munkát — valószínűleg a gróf cselédsége — ellopta tőlem. Innen Moszkvába utaztam, ahol megpróbáltam néhány még meglevő vászamat eladni. Moszkvában egy katonai bizottság megvizsgált és alkalmatlannak minősített, amiután boldogan jöttem négy évi keserves szenvedés után haza Magyarországra.

Primadonna lakás nélkül.

(Szerződésbontás — kényszerűségből.)

A primadonnákat eddig — békében és háborúban — virággal várták a szezon elején. Óhajtván várták a jövedelmüket s a színügyi bizottságok gáláns kiküldöttjei fiatalos buzgalommal segítették kalapskatulyáikat a legjobban kiadusztált fiakkal. A múlt évben már észrevehető volt némi változás. Nagy és forró premiéreken az obligát csokrok helyett eleven malacot, hizott libát s jöhszu jércét adogattak fel a gavallérok a társulatok starjainak. Mily változás a régi időkhöz képest! A tojás és vöröshagyma ugyan már a régi időben is szerepelt a ripacs-társulatok szótárában, de akkor a szánalmasan és felháborítóan rossz aktort üzték el ezekkel a színpadról, ma óhajtott és megbecsült kitüntetés, ha valakinek tojást adnak

Igy lett reménytelen az az állapot, mely évek óta pokollá változtatta a már-már kedvessé vált cári otthont. A süketnémának született, nagy tudással beszélőképeséggel vitt érevis nyomoruságos egzisztenciája mellé odahelyezte a sors elborult elméjű anyját is, hogy két, egymásból szakadt emberi roncs irtózatos példájával bizonyítsa, hova vezethet az önkényuralom. Mint mindig, tehetetlen és öntudatlan áldozatok fizetik meg a hatalmasok bűneit. Szörnyű igazságszolgáltatásképpen, millió szenvedő asszonnyal, nyomorult gyermekkel együtt a cárné és egyetlen fia.

A züllött pétervári udvari társaság gyűlölte a cárnét, szigorú életmódja miatt. Az ellenzéki pártok azzal hízogtatták a népet, hogy támadták a német származású fejedelemszönyt. A csalódásokkal teli élet a miszticizmus karjaiba kergette őt, Rasputin az udvarhoz került s a cárizmus elleni gyűlölet a cárnéra összpontosult. Őt gyűlölték legjobban egész Oroszországban. A legundorítóbban viselkedtek azonban éppen azok, akik a régi uralomhoz a legközelebb állottak, ezek gyalázták őt a legerősebben. A győzelmes forradalmarak nem haragudtak rá valami különösen és úgy látszott, hogy a vatikának és a spanyol királynak sikerül kieszközölniök, hogy a cárné és leánya külföldre mehessenek. A szerencsétlen asszony, valamint leányainak, Olga, Tatjana, Mária és Anasztázia nagyhercegnőknek a meggyilkolása, — ha ez a tegnap felbukkanó hír igaz, — bizonyára nem a népbiztosok tanácsának akaratából történt.

fel a színpadra vagy vöröshagyma koszorut akasztanak a nyakába. Talán az újabb időben ezért is játszik oly sok színész rosszul, mert ezekre az élelmiszerekre pályázik?!

Bizony, minden másképpen van, mint régen volt. Ki hitte volna, hogy a kedves, szép és fiatal színésznők sem fognak már lakást kapni. Ha egy intrikust vagy apaszínészt nem akar senki befogadni, ez még csak megérthető, de a mikor rózsás arcú művésznők kérnek bebocsátást és hónapos szobát és senki nem akad, aki adjon nekik: akkor már baj van uraim és hölgyeim.

Ez a baj pedig nagyon is aktuális, olyannyira, hogy a vidéki színtársulatok valósággal katasztrófa előtt állanak. A tagok, különösen a jó lakáshoz, kényelemhez szokott művésznők egyszerűen otthagyják a direktorokat, akik nem tudnak tagjaiknak megfelelő otthont biztosítani. Tegnap a nagyváradi, ma a pozsonyi lapban olvassuk, hogy az újonnan szerződöttségű művésznők lakás hiányában minden további és hosszabb tárgyalás nélkül otthagyták a társulatot igazgatóknak fenyegetései ellenére. Mert az igazgatók, ragaszkodva a szerződés betűihez, a művésznöket nem hajlandók elbocsátani, viszont lakást sem tudnak nekik adni. Ellenben a színeszgyűléshez benyújtandó szerződészegészt vádakkal fenyegetik meg őket. Így járt különben L. Kis Mariska, az aradi színháznak volt kedvelt művésznője is, aki erre a színházi évre Palágyi Lajos miskolci társulatához szegődött. A művésznő a napokban megérkezett Egerbe, ahol Palágyiék most játszanak s nagy meglepetésére arról értesült, kollegáitól, hogy ott ugyan aranyért se kaphat lakást. Se szállodákban, se magánházakban nincs a kis városban egy zugoly sem, amelynek ne volna már gazdája. A művésznő csakugyan napokig járt utcáról-utcára: egyparányi kiadó udvari szobácskát sem tudott felfedezni. Csaknem sírva panaszkodott Palágyinak:

— Direktör ur, én ezt nem bírom ki tovább. A barátom, aki megsajnálta és hajlékot adott, különben az utcán maradtam volna, maga sem tud elhelyezkedni parányi szobájában. Lakást sehol sem tudok kapni, engedjen el engem a társulattól...

— Ugyan kérem, mondotta Palágyi, ez az egri kirándulás úgy sem jelentős, Miskolcon gyönyörű lakást kaphat.

Kis Mariska másnap el is utazott Miskolcra. Az egri eset azonban ott is megismétlődött. A művésznő ekkor Palágyit felszólította, hogy vagy szerezzen neki lakást, vagy pedig engedje el a társulat kötelékéből. Palágyi eleinte hallani sem akarta, hogy társulatának egyik erősségét elbocsássa, de a viszonyok hatása alatt később mégis kénytelen volt a művésznő kérését teljesíteni. Kis Mariska, amint értesülünk, a napokban már megérkezik Aradra s a szezon folyamán valószínűleg az aradi színház kötelékébe fog tartozni.

MŰVÉSZET.

* Az első koncert. Rozgonyi Ágnes, a kiváló hegedűs aradi első koncertjén, szeptember 17-én mutatkozik be a közönségnek László Sándor berlini zongoraművész közreműködésével. A művésznő fiatal kora ellenére Berlinben, Drezdában, Hamburgban, Münchenben, Lipcsében, Bécsben és Budapesten szenzációs sikerrel hangversenyzett. Aradi koncertjén teljes bécsi programját játssza el a művésznő. — Jegyek Scherhagnál kaphatók.

Berlini színház — aradi főügyelője.

(„Kielte magát az operett.”)

Berlin színházi életéről érdekes dolgokat mondott el Hacker Artur, a német főváros egyik legelőkelőbb operett-színházának, a mollersdorffplatzi színháznak főügyelője. — Hacker Artur aradi ember s maga is érdekes színházi karriert futott be. Mint egyszerű kárpitos segéd került Münchenbe, ahol színházaknál dolgozott s ügyes munkájával s még ügyesebb ötleteivel magára vonta a színházigazgatók figyelmét. Bekertült a színházakhoz mint állandó munkás s itt csakhamar oly szakavatottságot árult el, hogy rövid idő alatt az említett színház főügyelője lett. Ma Berlin színházi köreiből keresett nevű ember, aki nélkül Haller, a neves színházigazgató és jeles operettlibrettó szerző bele sem fog a darab írásába. Haller darabjai, melyeket a színház házi zeneszerzője Walter Kollo zenésít meg, a berlini szezon legnagyobb sikereinek bélyegével ékeskednek s technikai kivitelükkel az évad látványosságai. Ez a technikai rész már Hacker Artur műve.

— Berlin színházai — mondotta Hacker — ép úgy mint Magyarországon s talán mindenütt a világon, ma nem győzik befogadni a közönséget. A varietékkal együtt körülbelül 50 színháza van a német fővárosnak, de egy sincs olyan, ahova jegyet lehetne kapni, ha csak hetekkel azelőtt elő nem jegyeztette az illető magát. Pedig nem mondható, hogy csupa új darabbal kedveskednének a közönségnek. Az egyik színházban például en suit játszik most újra a Vig özvegyet tizenhárom évi pihentetés után, egy másikban a Cigánybáró sorozatos előadását láthatjuk. Általában a legtöbb színház reprizekkel dolgozik. Hogy ennek mi az oka? Berlini színházi körökben érdekesen magyarázzák ezt. Nincs librettó. A legjobb írók is silány librettókat írnak, sablonos történeteket, melyekben új motívum alig fordul elő. Az operett — mondják — kielte magát. Haldoklik vagy átváltozások előtt áll. A zeneszerzők melódiában is sok a — reminiscencia. Új nagy tehetségek alig tűnnek fel. Szövegírók és zeneszerzők a régiből táplálkoznak. A színházigazgatók pedig kénytelenek műsorukat reprizekkel felfrissíteni.

— Legjobb dolga van talán Reinhardnak, kinek csupa klasszikus a műsora s aki új darabokkal most nem is próbálkozik. Az ő dolgában azonban az a baj, hogy ő maga csak a premiérig dolgozik. Óriási tehetsége csak az első előadásig törekszik, hogy a darab minden szépségét „kihozza”, de azután nem törődik többé az egész előadással. Ennek a következménye az, hogy míg más színházakban az 500-adik előadás is premierszerű gondossággal folyik le, addig Reinhardnál már a negyedik és ötödik előadás pontatlanul és a különben nagy művészek szeszélyei szerint történik.

— Az egész színházi világot egyébként itt is a moziláz uralja, mely soha sem volt oly erős, mint éppen most. Berlinben mindenki mozisínész. Egy jóarcú és jötermetű színész vagy színésznő napi gázsija 120—150 márka, de a statiszta szerepeket betöltők is megkeresik a maguk 30—40 márkáját.

Avarescu tábornok leleplezése.

(Bratlanuék tiltakozása a letartóztatás ellen.)

Bukarestből jelentik: A román hadsereg volt vezérkari főnöke és későbbi miniszterelnök Avarescu tábornok, „Felelősség” cím alatt röpiratot bocsátott ki, amely egész Romániában óriási feltűnést keltett. A legérdekesebb ebben a röpiratban, hogy Avarescu tábornok részben saját magát okolja Románia összeomlásáért, mert ő, bár tudatában volt a katonai készültségnek és a fenyegető veszélynek és tisztán előrelátta Románia borzalmas vereségét, semmit sem követelt el, hogy a fenyegető szerencsétlenséget elhárítsa.

A Lumina című bukaresti lap foglalkozik Avarescu tábornok ez önvallomásával és a következő megjegyzéseket fűzi hozzá:

— Avarescu tábornok most beszél, amikor már késő. Vajjon mi tartotta őt vissza attól, hogy lármát csapjon, akkor, midőn megvolt arról győződve, hogy Románia szakadék fölé áll, hogy az ország jövője, sőt egész léte veszélyben van?

Az Indreptarea, Avarescu lapja erre a következőket válaszolja:

— Elsősorban azért nem beszélt annak idején Avarescu, mert nem akarta a saját személyét előtérbe tolni, másodsorban azért, mert a Bratlanu kormány bizalmatlan volt iránta és nem hallgatott volna rá. A háborus párt Avarescut mindig hazafiatlannak tartotta, az pedig nem akar-

ta, hogy a háboru ellenzői az ő felszólalásában tápot nyerjenek háboruellenes akciójukhoz.

Az összes lapok behatóan foglalkoznak a röpirattal és legnagyobb részük elítéli Avarescut.

Bukarestből jelentik: Bratlanunak mindkét lapja, a Miscarea, valamint a francia nyelvű L'Independance Roumaine vezető helyen hosszabb cikkben tiltakozik a parlamentben szombaton megszavazott ama törvény ellen, mely a volt kormány üzemait vizsgáló bizottságot felhatalmazza, hogy belátása szerint eszközölhesse a vád alá helyezett letartóztatását.

— Jogtalanságokon létesült ez a parlament — írják a nevezett lapok — jogtalanságokon épült fel a vád azok ellen is, akik a nemzet általános kívánságát megakarják valósítani és most ismét egy hallatlan jogtalanságot követtek el: szabad polgárok személyes szabadságát akarják brutálisan megsérteni. E sok jogtalanság után csak egy vigasz marad a számunkra és pedig az, hogy eljön majd az az idő, amidőn ezeknek az embereknek számot kell adniok sáfárkodásukról az ország, a nemzet színe előtt.

Riseneoból jelentik, hogy a Dnyeszter folyó az ukrán Tiraspol város határában kiöntött medréből és egészen új mederben tér sokkal alább a régiébe vissza. A folyó medrének eme változásával mintegy 5500 hektárnyi új terület került Besszarábiához.

diságának bizonyítására egy aradi esetet említett, amidőn egy főbérlő, aki 6 szobás lakásáért évi 2000 koronát fizet, kiadta 3 szobáját és ebből kifolyólag 4000 korona évi jövedelemhez jut. Tehát eltekintve attól, hogy ingyen lakik, még 2000 korona haszonhoz is jut.

A lakáshivatal magáévá tette az albérlők visszaszállását, mire a h. polgármester élve 613—1918. számú miniszteri rendeletben biztosított jogával, rendeletet hozott, mely szerint albérlőnek minden komolyabb ok (közbotrányok okozása, az illető ház erkölcsének veszélyeztetése, stb.) nélkül felmondani nem lehet. Vítás esetekben a lakásbizottság illetékes a döntésre.

Kimondotta végül a lakáshivatal azt is, hogy egy háznak, de egy lakásnak is, pusztán csak albérlője nem lehet.

Az albérlőkre vonatkozó rendelet megjelenésekor — valószínűleg vasárnap — lép életbe.

TÖRVÉNYSZÉK.

Örökös rablás a mérgekeverő feleségnek.

(Ítélet a marosborsaiak bűnügyében.)

A marosborsai mérgekeverők ügyében hozott ítéletet ma az aradi esküdszék. A vád- és védőbeszéd elhangzása után az esküttek visszavonultak tanácskozni. Egy és fél órai tanácskozás után az esküdszék a következőkben mondta ki bűnösnek a vádlottakat: Stephan Tódornét szándékos emberölés és gyilkosságra való felbujtásban, Spatan Aurélnét gyilkosság büntetének kísérlete miatt, Bulboka Stepanné két rendbeli bűnszegdség büntetésében és végül Gáspár Vazulnét bűnpártolásban mondták ki bűnösnek.

A bíróság rövid tanácskozás után ítéletet hozott. Stephan Tódornét szándékos emberölés büntetésért és gyilkosságra való felbujtásért **élethogytigiani fegyházra**, Spatan Aurélnét gyilkosság büntetésének kísérlete miatt **10 évi fegyházra**, Bulboka Stepanné két rendbeli bűnszegdségért **15 évi fegyházra** és végül Gáspár Vazulnét bűnpártolásért **két hónapi fegyházra** ítélte. Az ítélet ellen úgy a vádlottak, valamint a védők is semmiségi panaszt jelentettek be.

Jelen volt az ítélet kihirdetésénél az elsőrendű vádlottak, Stephan Tódornénak két ka-

rona fia is. A fiuk lesújtva hallgatták a rettenetes ítéletet, majd pedig oda mentek szerencsétlenül, megrögzött édes anyjukhoz, a nyakába borultak és keservesen sirtak. Ez a jelenet a közönség köréből nem egy embernek könnyet csalt a szemébe.

§ At nem vett bor. A Hazafi Likör-, Rum- és Szeszgyárugyar Részvénytársaság, budapesti cég keresetet indított az aradi törvényszék előtt Pollacsek Miksa szeszgyáros és borkereskedő, jószáshelyi lakos ellen 412,405 korona tőke- és járulékaik erejéig. Pollacsek ugyanis, az általa eladott és a likörgyár által teljes összegében kiízetett borból 516 hektolitert visszavásárolt s 156,200 korona előleget adott. Utóbb a visszavásárolt borból 108 hektolitert nem akart átvenni azzal az indoklással, hogy a mennyiségre nincsen evője. A likörgyár e kifogást nem fogadta el, ragaszkodott a bor átvételéhez és követelte a teljes vételár kiízetését. Pollacsek azonban egyik követelését sem teljesítette, úgy, hogy a likörgyár el akarja bíróságra árvetettetni a 108 hektoliter bort és kéri az aradi törvényszéket, hogy kötelezze Pollacseket a 412,405 korona tőke- és 5 százalékos kamatai, a felmerült és felmerülő perköltségek és az ítéleti illetékek megfizetésére. A likörgyár eziránti kérvénye a napokban érkezett az aradi törvényszékhez.

Roosevelt a monarchia felosztásáról.

(Az amerikai nagy szájhadozó.)

Newyorkból jelentik a Reuter-ügynökség: Roosevelt a városházán a Lafayette ünnepély alkalmából beszédet mondott, amelyben a következőket jelentette ki:

— A békének teljes elégtételt kell biztosítani Németország részéről azokért a bűntettekért, amelyeket a világ ellen elkövetett. A német gyarmatok, amelyeket Anglia és Japán meghódított, nem adandók vissza. Szerbiának, Romániának vissza kell kapni, amit Bulgária elvett tőlük. **Az osztrák-magyar és török birodalmat szét kell venni és valamennyi leigázott népet fel kell szabadítani.** A törököket ki kell kergetni Európából. Franciaország visszakapja Elzász-Lotharingiát, Belgium helyreállítandó és kárpótolandó. Az olasz Ausztriát Olaszországnak, a román Magyarországot Romániának kell odaadni. A teljesen független lengyel államnak az osztrák és német Lengyelországot épp úgy vissza kell kapnia, mint az orosz Lengyelországot és a Keleti tengeren egy sávot kell neki adni. Livlandnak és Finnországnak szabadság biztosítékokat kell szerezniök. A régi Oroszországnak egy része sem maradhat német iga alatt. **Az északi Schlesvig a dánoknak visszaadandó.** Anglia és Japán vartsák meg a meghódított gyarmatokat, Palesztina zsidó állam legyen és a szíriai keresztények felszabadítandók.

Roosevelt egy független cseh-öt és jugoszláv állam érdekében is sikra szállott, majd párhuzamos vonva az amerikai szabadságharcban nyújtott francia segítség és a mostani helyzet között, beszédét így fejezte be:

— Anglia és a többi szövetséges hatalom Amerika részéről ugyanilyen segítségben részesül. A Franciaországban álló amerikai csapatoknak a következő évben mind a francia, mind az angol sereget számban felül kell múlniök.

Berlinből jelentik: Az amerikai fővezér kívánságára Chembat lapját, a La Heuret elkobozták. A lap állítólag arról közölt híreket, hogy az entente offenzíváját a legközelebbi napokban kiterjeszti Flandriára is.

Zsarolják az albérlőket.

(A lakáshivatal ügye.)

A lakáshivatal ma délután Seress Ferenc táblabíró elnökletével ülést tartott, amelyen főleg az albérlők mai helyzetét vitatták meg. — Lócs Rezső helyettes polgármester kifejtette, hogy a mostani állapot teljesen tűrhetetlen. A háziur nem mondhat fel semmiképpen a főbérlőnek, csak a lakásbizottság határozata után van ehhez joga, míg a főbérlők eddig kényük-kedvük szerint mondtak fel az albérlőknek. Ez az állapot rengeteg visszaélésnek volt az okozója a főbérlők részéről az albérlők azon helyzetével szemben, hogy a felmondást el kell minden körülmények között jogadniok. Ha a főbérlő talál olyan egyénre, aki a régi albérlőnél nagyobb összeget fizet, úgy okvetlenül felmond az albérlőnek, aki köteles is kiköltözni. Sajnos, a mai konjunktúra olyan, hogy ilyen és hasonló esetek napirenden vannak és még a főbérlő a lakásbizottság révén meg van mentve minden kellemetlenségtől a háziur részéről, addig az albérlő nagyon is ki van téve a főbérlő kénye-kedvének, esetleg sajtóerővel kísérletnek. A háziur nem stágerolhat, míg a főbérlő **lekiismeretére van bízva — az albérlő erszénye.** Tekintve, hogy jobb safe-deposit is van még a világon. (Derűtség.) kéri a lakáshivalt ezen lehetetlen állapot megszüntetésére.

Az elnök ismertette ezután az összmíniszterium részéről kiadott rendeletét, mely a hónapos szobákra nézve új korlátozásokat állapít meg és azok elbírálását a lakáshivatalra bizza.

A miniszter ezt a rendelkezést öt pontba foglalta és ezek szerint az albérlőknek csak a következő esetekben szabad felmondani: ha a hónapos szoba bérbeadójának magának van szüksége a lakásra, vagy más fontos ok miatt kénytelen megszüntetni a bérletet, ha az albérlő nem fizet pontosan, ha rongálja a bérlemény tárgyát és a rongálást felhívásra sem szünteti meg, a házirendet ismételtelen súlyosan megsérti és végül tűrhetetlen magaviseletet tanúsít, úgy, hogy az albérlővel az együttélés lehetetlen.

A helyettes polgármester beszédét nagy tetszéssel fogadták. Seress Ferenc is magáévá tette az ügyet és a polgármester állításai való-

HIREK.

Svájcból kap nyersanyagot az Acsev. jóléti bizottsága.

(Két millió korondért kap ruházati cikket.)

Ismeretes, hogy az Acsev. igazgatósága körülbelül két esztendővel ezelőtt jóléti bizottságot szervezett, amelynek hatáskörébe osztotta azután az ujonnan alakított és negyven munkással dolgozó cipő- és ruha műhelyt. — Ezen műhely azonban nem elégítette ki az összes igényeket, mert a központ nyersanyagot — legalább is a szükséges arányban — szerezni nem volt képes és így a műhely gyakran télienségre volt kárthatva.

Az igazgatóság mindent megpróbált, nyersanyagot mégsem tudott szerezni, végül is mentőteletre támadt: Svájból két millió korona értékben ruházati cikket akar behozatni.

Az Acsev. igazgatóságát Szeged példája inspirálta a svájci behozatal kérdésének felvetésére. Szeged ugyanis tudvalevőleg 10 millió korona értékben akar Svájból fehérneműt behozatni, ami nagyobb nehézségekbe nem is ütközik. Habár pénzünknek árszija nem is a legkedvezőbb külföldön és névértékénként körülbelül 20 százalékkal csökken is, mindazonáltal a svájci beszerzés mellett körülbelül 100 százalékos megtakarítás érhető el. Ez az egyik ok, a másik pedig az, hogy ilyen szükséges nagy kvantumot az országban még pénzért sem igen lehet felhajtani.

Az Acsev. igazgatósága tehát tárgyalásokat folytat a pénzügyminiszterrel a Svájból való nyersanyag behozatala ügyében és a tárgyalások már előrehaladott stádiumban vannak. Amint értesülünk, a tárgyalások valószínűleg eredményre fognak vezetni és így remélhető, hogy a két millió korona értékű ruhanemű, főleg gyermekruha, csakhamar megérkezik Aradra. Amint az Acsev. megkapja a behozatali engedélyt, rögtön kiküldi az egyik tisztviselőjét Svájcba, aki a beszerzést majd elintézi.

— **Ferenc Szalvátor főherceg német vaskeresztje.** A király megengedte, hogy Ferenc Szalvátor főherceg a német vaskereszt első osztályát elfogadhassa és viselhesse.

— **Visszavert olasz támadás. Budapest, 1918. szeptember 6. (Hivatalos.)** A főhadiszállásról jelentik: Olasz harctér: A Tonale szorosától délre olasz járőröket visszautasítottunk. Assiagonál egy támadást visszavertünk, egyébként több helyütt élénk ágyutüz. Albániában nincs újság. — A vezérkar főnöke.

— **Tábornokok kitüntetése.** A király — mint a hivatalos lap mai száma jelenti — *Bolfras* báró vezérezredesnek, aki ma töltötte be katonai szolgálatának hatvanadik évét, a katonai érdemkereszt első osztályához a gyémántot, *Auersperg* gróf lovassági tábornoknak, aki ötvenhét évet szolgált s most nyugdíjazását kérte, a katonai érdemkereszt első osztályát a gyémántos hadiékítménnyel és *Gaundernák* báró lovassági tábornoknak, aki ma ünnepli ötvenedik szolgálati évének betöltését, a Ferenc József-rend nagykeresztjét a hadiékítménnyel adományozta.

— **A német államtitkár elutazása.** Bécsből jelentik: Hintze államtitkár tegnap este kíséretével együtt visszautazott Berlinbe.

— **A német-spanyol konfliktus.** Hágából jelentik: A német konfliktus valódi okát nem leplezi le a *Times* egy igen sokat emlegetett cikke. A cikk bejelenti, hogy az entente katonai uton fogja rákényszeríteni Spanyolországot, ha az magától nem szakít Németországgal vagy legalább is nem kobozza el a spanyol kikötőkben levő német hajókat.

— **Mit kapunk Ausztriától? Budapestről** jelentik: A bécsi Reichpost nyomán legutóbb néhány budapesti lap is közleményt hozott a bécsi rekompenciós tárgyalások eredményéről. Sőt a Reichpost nyomán már bizonyos részleteket is megírtak, komolyan tetsző formában. A Magyar Tudósító illetékes helyről értesül, hogy a kompenzációs tárgyalások még teljesen kezdetleges stádiumban vannak, úgy, hogy a részletek közlése legalább is még korai. Azok az adatok még eddig semmiestire sem felelnek meg a valóságnak.

— **Uj titkos tanácsosok.** A király csepini *Adamovich* Károly századosnak, *Lajos Viktor* főherceg kamarai előjárójának és szmrecsányi *Szmrecsányi* Istvánnak, *Jenő* főherceg kamarai előjárójának a titkos tanácsosi méltóságot adományozta, egyben Szmrecsányit Jenő főherceg főudvarmesterévé nevezte ki.

— **A bajor trónörökös völegény.** Berlinből jelentik: Antonia luxenburgi hercegnő és Rupperecht bajor trónörökös eljegyzését, mint azt a *Züricher Zeitung* írja, semleges államokban úgy ítélik meg, mint a birodalmi kancellárnak egy ügyes politikai sakkhuzását, amelynek dinasztikus szempontból messzemenő céljai vannak.

— **Tíz millió halott. Rotterdamból** jelentik: A *Daily Express* a háború óta elesett angol katonák számát 900.000-re, az összes hadviselő államok elesett katonáit pedig 10.000.000-ra becsüli.

— **Az angol katonai szervezetek a békeért.** Rotterdamból jelentik: A katonai szervezetek Derbyben tartott kongresszusa egyhanguan elfogadta Comas katonai javaslatát, amely a szervezett munkások számára megfelelő képviseletet kér a békekongresszión. Szívéré köti a kormánynak a kongresszus, hogy nyomban kezdjen tárgyalásokat, mihelyt az ellenség önként, vagy kényszerülten elhagyja Belgiumot és Franciaország megszállott területeit és politikáját újra a világbéke biztosítékául szolgáló népjog elveire alapítja.

— **5679.** Ma ötödször ültette asztalához az aradi izraelita hitközség azokat a katonákat, akik családjuktól távol töltik a zsidó újévi ünnepeket. Az 5679. esztendő is az embervér jegyében indul meg és a vendéglátó hitközség reprezentánsai, az emberbaráti munkában előjáró *Vágvölgyi* Lajos dr. főrabbiával és táradhatatlan vezérével az élükön, ez alkalommal is azzal csillapíthatják csak az övéik után vágyódó vendég katonák fájdamát, hogy pótolni igyekeztek az otthon melegének hiányát a maguk szívének melegével és azzal a reménnyel, hogy a jövő évben már a maguk asztalánál beszélnek el az aradi fényes vendéglátást. Ötödik fekete esztendő vonult be ma este a zsidó családok hajlékaiba, amelynek majdnem mind-egyikéből hiányzik valaki. Elment a harcmezőre, bevonult a hadseregéhez, hogy meghozza a maga súlyos áldozatát ezért a sokat szenvedő, de mindennél jobban szeretett hazáért. A zsinagógában egybegyűlt ájtatos közönség pedig azért könyörög, hogy az új évben vezesse vissza az Ur az eltávozottakat övéikhez és legyen béke a földön, amely már nem képes befogadni a vérnek áradatát, amely visszazudul azok fejére, akik még most sem engedik valóra válni a boldog ujesztendő kívánságát.

— **Éhség zavargás.** Bécsből jelentik: Karintiában szerdán a rossz élelmiszeri viszonyok miatt zavargások voltak, melyekről a *Klagenfurter Tagblatt* ezeket jelenti: Több mint száz asszony vonult szerdán délelőtt a kerületi kapitányság elé és tiltakozott a fagyasztott hús drágasága miatt. Minthogy a hatósági kiküldött kijelentette, hogy nem áll módjában ezen változtatni, a tömeg az élelmiszerüzleteket felkereste és fosztogatni kezdett. Több nagykereskedő kirakatát beverték. Sonkákat, élelmiszer-csomagokat, csomagokat raboltak el és egy sücsüzletet is mindenből kifosztottak. A tömeg azután a Park Hotelban akart betörést elkövetni, de ebben már megakadályozták.

— **Elégett hat hektoliter pálinka.** Győrökről jelenti tudósítónk: Ma délután 2 órakor *Winkler* József aradi szőlőnagybirtokosnak házában, melynek néhány helyiségét a Központi Szeszfőző bérlti, tűz támadt. Az egyik helyiségben egy négy hektoliteres hordó állott, a nap egész nap forrón sütött rá, amitől azután öntöz támadhatott. A hordó feneke ugyanis kipattant, a benne lévő pálinka azután egészen a tűzhez ílyig folyt, ahol meggyulladt. Elégett az egész felszerelés, az üstök, sőt tetőtűz is támadt, melyet azonban a gyorsan a helyszínre érkező tűzoltóságnak sikerült eloltani. A két körülbelül 10.000 koronára rug.

— **Adomány.** Mairovitz Adéla Magyarpecskáról 10 koronát küldött az izraelita árvaház javára Berger Annuska halálzási évfordulója alkalmával.

— **Az aradi nagykereskedők lemondanak a hatósági cikkek árusításáról.** Jelentettük, hogy az aradi kereskedelmi és iparkamara átirta a városi közellátási vállalatához és rámutatott arra, hogy az aradi nagykereskedőket kizárták a hatósági cikkek elosztásából. Holott a közellátási miniszter legutóbb kibocsátott rendeletében köteleességé teszi a városnak a nagykereskedők foglalkoztatását is. Ez ügyben a napokban lett volna értekezlet a közellátási vállalatnál és az érdekelte nagykereskedők többsége azonban kijelentette, hogy nem kíván résztvenni a hatósági cikkek elosztásában és így a kamara bejelentése tárgyaltan.

— **Papírszüret.** Nincs papír! panaszkodnak az újságok és tényleg szűkebb terjedelemben jelennek meg. Nincs ruha, nincs fehérnemű, nincs cipőfűző, nincs cipőtalp, csinálják hát papírból. Elképzelhető, milyen tartós lehet például a papiros talp, vagy a — papírfűző? Erről szól különben is hírünk, ugyanis az aradi kereskedők kimondották, hogy papírcipőfűzőt többet nem tartanak. Drága, a vevők pedig folyton visszajönnek az üzletbe és lármáznak, mert a fűző nem ér semmit. Azért nem kell kétségbeesni, lesz fűző, sőt van is. Igaz, hogy párja 8 korona, de mi az egy érző kebelnek? Az nem baj, ha hadifűző is, fő, hogy nincsen papírból.

— **Egy hold szőlő ára — százezer korona.** Zimonyból jelentik: A szerémszégi Almás községben hét hold szőlő — az idel termés nélkül — tetszázezer koronáért cserélt gazdát. Szerémszégben egy hold szőlőért általában százezer koronát fizetnek, míg a szántóföld holdjának ára huszezer koronát szokott kitenni.

— **Munkásküldöttség a polgármesternél.** *Varjassy* Lajos polgármestert ma délután a vaggongyári munkások öt tagu deputációja kereste fel. A gyári munkások, amelyeknek bizalmiférfiai *Dupák* József, *Bérczy* Sándor, *Lendák* György, *Engelhardt* József és *Szeresky* József voltak, jobb élelmezést követeltek a polgármestertől. Elmondották, hogy élelmezésük ket a gyár élelmezés központja végzi, azonban sem zsírt, sem lisztet nem kapnak és mindennemben hiányt szenvednek. A polgármester megígérte a deputációnak, hogy fát, zsirszódát és cipőt szerez az elégedetlenkedő vaggongyári munkásoknak.

— **Angol lap szerint kirabolták a németek a brüsszeli királyi kastélyt.** Brüsszélből jelentik: Az ellenséges sajtó átvette a *Daily Express* amsterdami hírért, mely azt az állítást foglalja magában, hogy a brüsszeli királyi kastélyból lopott műtárgyakat és butorokat kináltak Hollandiában megvételre. Ehhez hozzáfűzi azt a rágalmazó megjegyzést, hogy a lopások csak a német közizgatással való egyetértésben történhettek meg. A laakeri és brüsszeli királyi kastélyok de *Merode* gróf főudvarmester felügyelete és igazgatása alatt állanak, a kastélyokban csak a királyi udvar alkalmazottai tartózkodnak, teljesen kizárt dolog tehát, hogy a felügyelő rendelete ellenére akár csak egyetlen butordarab is eltávozhathatott volna. Nemcsak a királyi udvartartásnak a kastélyok közvetlen igazgatásával megbízott hivatalnokai, hanem de *Merode* főudvarmester is kijelentette, hogy minden tárgy úgy áll a maga helyén ezekben a kastélyokban, mint a háború kitörésekor. Világos tehát, hogy a *Daily Express* híresztelése koholmány, a lap amsterdami tudósítója különben is közismert arról, hogy hazugságokat gyárt, melyeknek az a célja, hogy izgasson a németek ellen.

— **Drágák a tankönyvek.** Megkezdődik a tanév, a szülők pedig enyhe nyomást éreznek amugy sem duzzadó tárcájukon, mert a tankönyvek bevásárlásának itt az ideje. A szülők legelőbbje, főleg olyanok, akiket a háborus idők drágasága jobban sújt, régi tankönyveket vásárol és azt gondolja, hogy ezáltal megtakarítás-hoz jut. Pedig a mai furcsa világban bizony olyan eset is van, hogy a régi könyvek ára drágább az újaknál. Hogy ez hogy lehetséges, megoldani sem azok a szülők, akik régi könyveket vásároltak és hozzájuk fordultak panaszkodni, sem mink nem tudjuk. A könyvkereskedőkön a sor, tessék nyilatkozni: miért drágábbak a régi könyvek az újaknál?

LEGUJABB.

„Még a tél előtt meglesz a béke.” — A török nagyvezír kijelentése.

Bécsből telefonálja tudósítónk: *Talaat* pasa, az itt időző török nagyvezír beszélgetést folytatott a Pester Lloyd munkatársával a béke kérdéséről és a következő szenzációs kijelentéseket tette a tudósító előtt:

— A politikai és katonai helyzet ma már olyan, hogy szorosan összefügg a béke lehetőségével. Ezzel csak azt akarom mondani a jelenlegi katonai és politikai helyzetről, hogy a népek hangulata olyan, hogy a béke már nem várthat soká magára. A béke hamarabb megjön, mint azt a politikai és katonai helyzet eddig remélni hagyta volna.

Ez a nyilatkozat természetesen meglepte a tudósítót és megjegyezte: Fenséged szenzációs kijelentése valóban meglep. Vajjon mire alapozza kijelentését a békét illetően? *Talaat* pasa erre megjegyezte:

— Mindenek előtt arra, hogy a győztesek mi vagyunk és hogy ellenségeink be fogják látni, hogy legnagyobb erőlködésük is csak pillanatnyi sikerüket vonhatja maga után és egyszer csak arra fogják magukat elhatározni, hogy még a tél előtt vessenek véget a céltalan küzdelemnek. Még fontosabb, hogy az összes népek kimondhatatlanul megüdülték a háborút. Ez nem a megfelelő hangulat ahhoz, hogy egy új támadó háborút kezdjenek, illetve, hogy azt meg is nyerjék. A mi részünkről ez védelmi harc és védeni tudjuk magunkat. De minél inkább nem forog fenn az az eset, hogy könnyelműen más népeket megtámadjunk. Minket megtámadtak, nem maradt más, mint védeni magunkat. Az antant népek sem akarják a küzdelmet és a kormányok kénytelenek lesznek a népek hangját meghallani.

— De hiszen Amerika csak most kezdte meg a háborút, — mondotta a tudósító — és Amerika tele van háborus kedvvel!

— Ez csak látszólag van így! — felelte *Talaat* pasa, — azonban mi csak az amerikai uszítók hangját halljuk, azonban az amerikai nép lelke legmélyén pacifisztikus és a békét sóvárogva várja!

Bécsből jelentik: *Talaat* pasa török nagyvezír ma ideérkezett. Ma Öfelségénél reggelre volt hivatalos. A reggeli után a király kihallgatáson fogadta.

Berlin. A Wolf-ügynökség jelenti este: A harci frontokon nyugodtan telt el a nap. Kisebbségi küzdelmek állásaink előterén.

Berlin. A Wolf-ügynökség jelenti: E hó 1-én, 2-án és 3-án éjjel német repülők a francia és angol front mögötti katonai célokra 2100 kilogramm bombát dobtak le.

Páris. Foch marsall a párisi községtanács üdvözlő táviratára a következőket válaszolta: A német előrohánás megtört. Az ellenséget továbbra is könnyörtelenül fogjuk üldözni.

Genfben jelentik: Az Egyesült-Államok szén ellenőre nyilatkozott a francia szénbányákról. Kijelentette, hogy a német visszvonulás folytán a francia szénbányák nagy része felszabadult, de ez a széntermelés növekedését nem fokozza. A szénbányák legnagyobb része ugyanis elpusztult.

Aradon a bejelentéseket *Moravék Elemér*, a városgazdai hivatalban veszi fel.

A 100.191.

(Nyílt kérés a Máv.-hoz.)

A világháború óta vasuton utazni, hogy mily kín, gyötörődés — ismeretes. A Máv. és többi vasut igazgatósága a szén- és a térhiány miatt redukálni kívánta a személyforgalmat, ezért: alaposan felvitte a személy-, podgyászszállítás díjtételeit. Hozta az üdvös rendeletet, hogy ezentul katonatisztek külön vagonokban utaznak; előre fülkét lefoglalni nem szabad és valójában azonban most is úgy össze vagyunk préselve a vagonokban, mint eddig, utazunk a folyosón rengeteg szemétként, tünnünk kell a rendszerint alsóbb jeggyel utazó betolakodásait a folyosón kis gyermekek, asszonyok szorongnak, de például egy alezredes ur a civil vagonban egy egész fülkét foglal le (Hatvan—Miskolc közt történt a napokban); utazunk sötétben, fizetjük a magas díjtételeket, de azért az utazás mind rosszabb-rosszabb és kínosabb lesz. Mi betörődniünk már mindenbe, abba is, hogy legázol a háborus kihasználás. De most már kezd az úgy tűrhetetlennek lenni. Eddig zsebünket, de most már *vérünket kezd szivni a Máv.* Annyira lezüllöttek, elszemélyesedtek a garnitúrák, olyan rengeteg sok a bolha, de főleg az ágyi poloska benne, hogy mégis csak *lenni a Máv.* érdemes vezetőségének tenni valamit. A napokban a 100.191-es Pullman-kocsi, tisztán I. osztályu vagonjában jövekk családomban Kolozsvárról Aradra. Szolnokon szálltunk bele abban a reményben, hogy most már csend lesz. Jámor óhajtás! Egész fél éjjel „vadásztunk” s kitűnő eredménnyel! Öreg, fejlett, éhes sovány, kifejtett, kihizott, lassan mozgó, gyors, éhes siheder, apró kis békés, teli gyomru kölyök, rugkapálódzó, ide-oda kapkodó, ürge, nyalka legény, szóval minden fajtája a házi po-

loskának került „terítékre.” Fogtuk, öltük, újra kerestük a legényeket rajtuk, gyermekeinket: valóságos vérfürdőt rendeztünk. Lámpáknak égni kellett, függöny persze nincs, így az egész vadászat a folyosó publikuma előtt történt, de mit csináljunk? Eleinte bizony szegyeztük, de később, mikor a szomszéd fülkéből is átjött a szó: „Beiszt Dich nicht?” — már kedélyesebben vadásztunk tovább.

Mindenki örül, ha egyszer fulesik az utazáson, elfelejti e fertelmes rovar kinzását, szóvá nem teszi, mert szégyenli mások előtt megemlíteni is. Valakinek csak ki kell már mondani a valót!

Teljes tisztelettel kérem bátorodom a Máv illetékes körélt, bizonyára sok utas nevében: ha már oly magas díjtételeket kell fizetnünk, a legtöbbször folyosón való utazásért, ne tegye kívánatosabbá a Máv. i. t. vezetősége az ott való álldogálást a fülkében való utazásnál, mert mert a fülkében hemzseg a poloska. Régen is akadt 1—2, de most már számuk légió s talán meg is közelíti garnitúránként a cimben írott számot. Hiszen tudjuk, mily nehézségek vannak a fertőtlenítéssel és egvebekkel, azonban a Máv. i. t. vezetősége bizonyára tud módot találni, hogy legalább a poloskával erősen fertőzött vagonokat kivonja a forgalomból s fertőtleníteni fogja. A házi poloska nem utálatos, kellemetlen, hanem egészségileg is veszedelmes egy féreg, mivel a vérelőződdöket s igen sok ok szól amellelt, hogy több más betegség csiráját is terjeszti.

Közegészségi szempontból is okvetlen, jogosan követelhető fenti alázatos kérésünk. a mikor a Máv. i. t. vezetőségét a poloskairtas gyakoribb foganatosítására kérjük fel.

Egy egyetemi tanár.

KÖZGAZDASÁG.

==Bécsi tőzsde. Bécsből jelentik: *Hintze* államtitkár és *Burián* István gróf külügyminiszter között folytatott tárgyalások kedvező eredményre és a helyi visszavásárlások megjavították a mai tőzsde irányzatát. A vezető kulis értékek 4—8 koronával emelkedtek. Zárlat előtt megcsappant a forgalom, a legtöbb esekben azonban megmaradtak a legnagyobb árfolyamok. A befektetési piac szilárd maradt.

==Budapesti tőzsde. *Budapestről* jelentik: A mai tőzsdén a megnyitás után tovább folytatódott a kontremín fedezése, ami újjólágos árfolyamot idézett elő. A kulisértékekben a Magyar hitelt favorizálták igen élénk forgalom mellett, ami 15 koronával emelte az árat. A többi értékek is javultak. Ma a következő záróárfolyamok voltak: Magyar hitel 1390—1400, Osztrák hitel 906—18, Fabank 966—71, Agrár bank 1070—82, Hazai bank 605—56, Magyar bank 960—62, Kereskedelmi bank 6140, Konkordia 895—700, Salgótarjáni 1280—90, Ganz-Danubius 4320—90, Rimamurányi 1180—94, Atlantika 1385—92, Államvasut 1062—68, Klotild 680—685, Nasici 3800—40.

==Aradi tőzsde. Ma a tőzsde megnyitáskor gyenge irányzat mellett az üzletlenség jegyében indult. Közönség volt elég nagy szám, de üzletkötés aránylag kevés történt. A papírok árfolyamai igen kis ingadozással megtartották a nivót, amelyet az utóbbi napokban a magánforgalomban értek el. A hivatalos kurzusok a következők: Aradi Első 2110—2120, Aradmegyei 2775—2770, Ipar- és Népbank 679—675, Polgári Takarékszövetkezet 253—252½, Aradi Általános 235, Központi 218, Parcellázó 1735—1737, Sertés 425—423, Közgazdasági 225.

==Aradot érdeklő cégváltozások. A cég-bírósnaknál a következő bejelentések történtek: Megalakult a nagyhalmágyi gyümölcsértékesítő és központi szeszifőző szövetkezet. Öpáloson a Máriaradna—ménési központi szeszifőző szövetkezet, Székudvaron a Hangya fogyasztási és értékesítő szövetkezet. A pécskai takarékpénztárnál törölték Novák Aurél or. igazgatósági tagot és bejegyezték Friedmann Józsefet. A szászvárosi Schulleri Frigyes részvénytársaságnál igazgatónak bejegyezték Orendi Jánost. Tasnádon a Valturul takarékszövetkezetnél törölték Pop C. István dr. igazgatósági tagot. A Tótkomlósi takarékpénztárnál törölték Karaszt Mihály igazgatósági tagot és bejegyezték Lehoczky Pált.

— **Hogyan néz ki Foch marsall?** Lausannéból írják: „Volt alkalmam beszélni svájci tisztekkel, személyes ismerőseivel az új francia generalisszimuszna. A marsall — beszél a tiszték — magán viseli a genialis ember minden jegyét. Rajta van az a stigma, amely kiemelné a tömegből akkor is, ha nem az entente egész haderejének parancsnoka lenne. Az új tábornok szín francia, nem kévert, mint bukott elődje, a katalón Joffre. Szikár és izgató, teli szikrázó szellemmel, gunnyal. Rendkívüli energiája rá van írva kemény vállára és villogók mélyen fekvő macska szemel. Ő is hordja azt az ajkaira boruló bajuszt, ami olyan obligált a francia öreg uraknál. Az aroszine barna, erősen megfogta a haretetek napja, mert a generális nemcsak a térképek embere. Eleáns anélkül, hogy piperkóc lenne. Valami különös hatalom sugárzik ki belőle. Amikor megjelenik reggelente a főhadiszállás irodájában, szürke nadrágban, dusan zsinórozott fekete mentéjében és mellén a becsületrend nagy csillagával, még az öreg tábornokok szive is gyorsabban kezd dobogni. Ő olyan imponáló egyéniség, félelmes és mégis vonzó, hogy a tisztelet, amivel táborában körülveszik, több annál is, ami az uralkodónak kijár: olyan hődelattal vannak iránta, mint egy féltis iránt.

— **Danzer nem lépett vissza az Armeezeltungtól.** Bécsből jelentik: *Danzer* Károly, az *Armeezeltung* eddigi szerkesztője, a lap tegnapi számában bejelenti, hogy lapjának szerkesztésétől és kiadásától visszalép, mert politikáját nem tudja kellően képviselni. Beavatott helyről arról értesülünk, hogy *Danzer* nem lépett vissza lapjától, sőt annak tulajdonjogát is megtartotta. *Danzer*, hogy megmentse azt a kétezer példányt, melyre a vezérkar előfizet, tette közzé e nyilatkozatot.

— **Ul és ódon tankönyvek Kerpelnél.**

— **Be kell jelenteni a boroshordókat.** A földművelésügyi miniszter rendelete alapján az összes boroshordókat szeptember 15-ig be kell

Görög keleti magyar egyház

Állítandó fel Mezőhegyesen!

(Visszamágyarosodó románok.)

Az újabb időben igen figyelemreméltó mozgalom indult meg hazánkban a görög keleti magyar egyházmegye felállítására érdekében s hiszszük, hogy e mozgalomnak egy-két év múlva eredménye is lesz. A legutolsó népszámlálás adatai szerint körülbelül ötvenezer görög keleti magyar van hazánkban, akik részint a magyarországi görög keleti szerb egyház, részint a görög keleti román egyház kebelében élnek felkezesi tekintetben. Istentiszteletük jórészt szerb, vagy román nyelvű. Újabb időben egyes helyeken megengedték nekik a magyar imát és prédikációt, temetéseik alkalmával pedig a magyar halotti beszédet és bucsuztatót. Mintegy két év óta görög keleti magyar iskolát káté is van, melyet a hódmezővásárhelyi görögkeleti lelkész szerkesztett meg. Magyar nyelvű görög keleti hívek vannak Budapesten, Szentesen, Szegeden, Hódmezővásárhelyen, Komáromban, Karcagon, a Székelyföldön, Mezőhegyesen, Bihar megye nyugati sík részén, továbbá az ország más vidékein is.

Újabb időben sok görög keleti vallású család szivárog be Mezőhegyesre, akik főleg Bihar és Arad megye hegyes vidékéről valók. Vannak közöttük jó magyar nevű egyének, például Csonotos, Szücs, Kerekes, Cséffai stb. nevek. Természetes, hogy soknak román és szerbes vezetékneve is van. A bevándorlott görög keleti hívek egy része Mezőhegyesen elmagyarosodik, ami jelentékeny részben visszamágyarosodásnak is nevezhető, hisz a Mezőhegyesre került magyar vezetéknevű románok valamikor kivétel nélkül magyarok voltak. A tulzó románok érzékenységét ne hántsa a mezőhegyesi nagyon kis méretű magyarosodás, sokkal többet hódítottak és hódítanak el a románok Erdélyben és az ország más vidékein a magyarság köréből.

Mezőhegyesen mintegy százhusz görög keleti vallású iskolás gyermek van, akiknek mintegy kétharmada kizárólag magyarul beszél. A felnőtt görög keletiek közül is a nagyobb százalék inkább magyarul tud, mint románul. A hattonyai görög keleti román lelkész jár ki Mezőhegyesre a gyermekek hitoktatása és a temetések elvégzése végett. A képzett lelkész, hogy eredményt érjen el, a hitoktatás alkalmával a magyar nyelvet is használja; ha a felek kívánják, temetés alkalmával magyar bucsuztatót is mond, hisz a hallgatóság nagy része magyar szokott lenni.

Ha a magyar görög keleti egyházmegye létesül, akkor Mezőhegyesen önálló görög keleti magyar egyház állítandó fel külön magyar lelkészrel. Ha pedig ez nem volna kivihető, akkor legalább is görög keleti magyar leányegyházat kell felállítani segédlelkéssel az élen, a leányegyház a hódmezővásárhelyi görög keleti magyar egyházhoz volna csatolandó. Mivel a jelenlegi hitoktató lelkész bizonyos szerény javadalmazásban részesül, ha rajtam állana, megjavítanám hitoktatói fizetését, de kötelezném hitoktatás alkalmával a görög keleti magyar káté használatára Mezőhegyesen.

A magyarok és románok között a megértés politikájának kell lenni. A hazai románság alapjában jóindulatú nép, ha hazafias irányban kormányozzák vezetői, oly fontos szerepet fog játszani hazánkban, mint a hazai derék hazafias németiség.

Barla-Szabó Imre.

Lenin világforradalmat jósol.

(Szakadás a szociál-forradalmi pártban.)

Stockholmból jelentik: A Lenin ellen elkövetett merénylések vizsgálata során egyre valószínűbbnek látnak fel, hogy a merénylő Kaplan Dórinak munkáriai voltak. A vizsgálatot nagy erővel folytatják.

Stockholmból jelentik: A *Pravda* Leninnek az amerikai munkásokhoz írt levelét közli, amelyben hangoztatja, hogy az amerikai munkások számára a *szociálisizmus elleni harcban elsőrangú szerep jut*. Az amerikai imperiaizmus, amely a legújabb és egyúttal a leghatározottabb — írja Lenin — volt a utolsó, amely a világháborúba beavatkozott. Hosszu ideig várt, amíg az angol és japán rablóbandák a rablóhadjárathoz való részvételre vállalkoztak, amely rablóhadjárathoz célja az, hogy a forradalmi Oroszországot megfojtsák. Az amerikai milliomasok féltik a vérből és verejtékből összehalozott dollárokat. Az orosz munkás és parasztforradsalom halállal fenyegeti a világ kizsákmányolóit. A forradalmi harc a régi világ ellen szükségszerűen véres. A szovjet köztársaság legyőzhetetlen, mert a proletárok forradalmából lett, amely forradalomhoz rövidesen az egész világ proletáriátusa csatlakozni fog.

Berlinből jelentik: Moszkvából érkezett jelentések szerint az orosz baloldali szociálistapárt kettészakadt. Az új párt megalakulását a bolsevikiek feleslegesnek tartják, mert elveik nincsenek el az övéiktől. Elismerik azonban, hogy az új pártra fontos szerep vár, a parasztságra való nagy befolyása révén. Ezt arra használja fel, hogy az osztályharcot előmozdítsa és a differenciálás folyamatát a vidéken is siettesse.

Berlinből jelentik: A bolsevik kormány

londoni követét, Litvinovot, akit tuszul az angol kormány letartóztatott, Deverbe vitték. Moszkvai jelentések szerint Litvinov kijelentette, hogy Uriekij angol fellépésére otték meg és a Lenin ellen elkövetett merénylést értelmű szerzői is angolok.

Londonból jelentik: A Reuter-ügynökség értesülése szerint körülbelül két hónap óta nincs közvetlen összeköttetés az angol kormány és Pétervár között és Promie tengerészeti atlással meggyilkolásának hírért csak semleges közvetítéssel tudták meg Londonban. Nyomiban a hír megérkezése után elküldték az ismert jegyzéket Csicserinnek. Litvinov több mint egy héttel előtte táviratot kapott Csicserintől, amely kellő alapot adott a hivatalos és nem hivatalos személyek kieserelésére. Litvinov a múlt csülörtökön küldte el Moszkvába az angol kormány javaslatát a gyors kieserelésről. Az angol kormány beleegezett, hogy Litvinov és kísérete Bergenben hajóra szálljon; amíg az oroszok állépték az orosz-finn határt a finn-kormány menlevelével Csicserin nem nyugtázta ezt a táviratot, noha kézbesítése óta már napok multak el. Azután a javasolta, hogy akkor kezdődjék meg a kieserelés, mikor Litvinov Bergenbe érkezik. Ebből azonban az angol kormány nem egvezett beie.

Moszkvából jelentik: A tegnap kibocsátott rendelet értelmében a kormány valamennyi jobbpárti szociálforradalmárnak bejelentését és a polgári pártok, valamint a volt fiztek közül a tuszok kiszemelését rendeli el, akiket újabb merénylet vagy összeesküvés esetén ki fognak végezni. Moszkvában sok letartóztatás történt, nemcsak a szociálforradalmárok között, hanem a főpapság között is, minthogy a patriarcha is részes volt az összeesküvésben.

LEGUJABB HIREK.

— **Sonnino a délszlávok álmai ellen.** *Rómából jelentik:* A Laibachii délszláv összejevetel olasz politikai körökben nagy izgalmat keltett, mert a délszláv konferencia határozatai szerint nemcsak Dalmáciából, hanem Isztriából is tökéletesen kiakarják zárni az olaszokat. A délszlávok nemcsak arra törekednek, hogy a dunaí monarchia szívében egy harmadik államot alkossanak, hanem kívánják maguk részére azokat a területeket is, amelyeket Olaszország szeretne Dalmáciából és Isztriából megszerezni. Sonnino most azt hangoztatja, hogy a délszlávokkal való meg egyezés Olaszország számára lehetetlen.

— **A bácskai zsírcsalás.** *Budaöestről jelentik:* Tudvalevő, hogy a bácskai zsírcsalások ügyében Bakács Józsefet és társát, Kopacsék Józsefet letartóztatták. Az iratokból és a tanuvalomásokból kiderült, hogy Bakács a detektívek költségeit viselte ugyan, de ezeket a pénzbeli adományokat nem ezért adta, hogy a detektívek kötelességét teljesítsék, hanem azért, hogy el. Ugyancsak megállást okozott az ügyben az a tény, hogy a bácskai zsírcsalások ügyében Bakács a kezeihez minden filigrán pénzért elszámolt. Ezeket a pénzeket dr. Mann vizsgálóbíró ma elrendelte mindkettő szabadbocsátását.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal) —	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomása) — — — — —	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály —	151
Nyomda — — — — —	151

ÚJ KÖNYVEK.

— **Hanns Heins Ewers szenzációs regénye:** A hüvészinás, vagy az ördögűzők. Ez alatt a régieken stilizált cím alatt jelenik meg a hírhedt német satanista író legnagyobb regénye. Ez a könyv minden tekintetben sokszorosán felülmúlja a világhírű „Alraune“-t, amely az író másik nagy műve. Felülmúlja pedig nemcsak terjedelemben, de a témájának súlyosságában, problémáinak sokszertűségében, egész koncepciójában és kifejlődésében. A regény főalakja, mint az „Alraune“-ban is Frank Braun, nem más, mint az író maga, minthogy Ewers minden írásában föltétlenül, szinte követelőleg subjektív. — A nagy regényt *Szederkényi Anna* kiváló fordításában adjuk ki, amely hű tükre az eredetinek és teljes egészében visszaadja a mű egészen különleges hangját, szeretelenségeit és szépségeit. A mű ára 14 korona. Megjelent a „Kultura“ kiadásában és minden könyvkereskedésben kapható.

MODERN KABARÉ.

Központi Szálloda Salacz-utca.

1918. szeptember hó 7-én, szombaton, és a következő napokon este fél 9 órakor

Uj műsor! Uj bohózatok! Uj tagok!

Bocskai Béla, a közkedvelt humorista és kabaré művész, Marossy Vilmos ének- és tánc-komikus, Návay Ilonka kabaré diva, Szilágyi Juci ének- és táncművésznő, Rummy Lea táncosnő, Turcsányi Duci előadó művész.

Rudolf és Mirjam boszorkánymesterek és gondolatolvasók. Érintkezés a harcterekkel.

Köstingk Gräte excentrikus táncosnő, Balder Ilus nemzetközi táncosnő, Lánai György burleszk komikus, Radnay György jellem színész és a többi új attrakció.

Hétfőn és pénteken pikáns-est.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítjuk.
 Minden szó hirdetés ára 20 szétér.
 Vastagabb betűkkel 80 szétér.
 A vastagabb betűkkel írtakat az alábbiak szerint kell jelezni.
 Hirdetéseket délután legkésőbb 6 óráig veszik fel.
 Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
 A legkésőbbi hirdetés ára 10 szétér 8 koronára.
 A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot hogy az olyan apróhirdetéseket szöveget, amelyek tartalmánál fogva erősebb aláhíjának nem közölhető, megváltoztassa.

Alkalmazást keres.

BEJÁRÓNÉNAK ajánlikozik fiatalasszony magános urhoz, esetleg főzést is vállal. Cim a kiadóban. 6448

NŐI KALAP formázást 12 koronától kezdve vállal Kalap-bazár, Arad. 6377

SZERÉNY GAZDASSZONY, ki jól főz állást keres. Balogh Julia, T-utca 4. Békésgyula. 6407

JÓ BIZONYTIVANNAL RENDELKEZŐ fiatal kereskedő segéd, azonnali belépésre állást keres. Fackelmann József, Szentmárton. 6402

INTELLIGENS gyermektelen házaspár házigondnoki állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 6408

Alkalmazást nyer.

PERFEKT GYORS-ÉS GÉPIRÓ több évi irodalmi gyakorlattal, jól fizetéssel helybéli részvénytársaságnál felvételt. Jelentkezni írásbeli ajánlattal hétfőtől kezdve lehet. Cim a kiadóhivatalban. 6446

KERESÉK vegyes-áru üzletmenek egy segédet azonnali, esetleg szeptember 15-iki belépésre. Ajánlatok Weiszberger Lipót, Honcstó küldendők. 6447

KERESÉK intelligens német kiskasszonyt, 11 éves leányhoz, délutánra esetleg ebéd- és uzsonnával, Batthyány-utca 39. 6441

IDŐSEBB URINÓ keres egy finom, jólelkű leányt, aki főz, minden házi teendőkből hiú kiegészítője lenne, ugyanolyan egy ügyes házmester-pár felvételt. Cim a kiadóban. 6449

KAZANFUTÓ központi fűtéshez felvételt, Vadász-kürt-szálloda. 6271

JÓ HÁZBÓL VALÓ FIU borbély tanulóknak felvételt. Borona-utca 50. Paul János. 6370

SZOBALÉANYT és mindenest keresek 70 korona fizetés és jó koszt mellett. Fáyán Gábor-utca 10. 6394

FUTÓ FIU, jó fizetés mellett, nyomokban alkalmazást nyer. **BEVÉTELEZŐ** németül tudó felvételt Koppal közbeszerzésében. 6398

KERESTETIK AZONNALI BELEPÉSRE egy perfekt mérlegképes könyvelő, vagy könyvelő, kik már gyárban működtek, előnyben részesülnek. Személyes bemutatkozás butoryár Pankola. 6406

KERESÜNK egy nős irodaszolgát és egy kocsist. Cim a kiadóhivatalban. 6419

Lakást keres.

AKI egy 4-6 szobás lakást szerez, legalább egy 100 kilós disznót adok. **FALÁTHATÓ** vagyok d. u. 2-5 óráig. **Főher Kereszt Depandance** 5. számú szoba. 6451

400 KORONÁT adok annak, aki a belvárosban egy 4-6 szobás lakást keres. Cim a kiadóhivatalban. 6380

Vétel és eladás.

JÓKARBAN LEVŐ Máv. gépgyárban készült 8 körös magánjáró oszlop-garnitúra teljes felszereléssel eladó. **Szaga, Neuman Samu-ut 47. sz. 6444**

HÉSVÉNYEK gyermek-mérleget, esetleg másra is díjazás mellett **László-utca 6. főköszint. 6448**

APRÓ HULLADÉK rongyok és egy darab eladó. **Urban Iván-utca 32. sz. 6439**

KÉT DARAB matt két ajtós szekrény, egy matt egy matraccal és hozzá illő szekrény márvánnyal elad. Cim a kiadóhivatalban. 6388

ELADÓ BUTOR, álló tükör, mahagoni könyves polc két egy ajtós polituros szekrény, fekete kihuzos ebéllő asztal és két kis festmény. Megtekinthető Városi kávéház felett II. emeleten. 6331

VÖRÖSHAGYMAT, foghagymát, zöldségféléket, főzőtököket stb. a maximális árak keretén belül szállítunk. **Aruforgalmi Részvénytársaság, Makó. 351**

FINOM csemegeszőlő kapható nagyban és kicsinyben **Winkler József** szőlőbirtokosnál, **Batthyány-u. 11. Telefon 410. 6424**

ALIG HASZNALT fűszerüzlet berendezés eladó. Cim a kiadóban. 6378

HASZNALT ÓLOM megvételre kerestetik Bővebbet a kiadóban. 2100

Ingatlan.

ELADÓ Lippán, Uri-utca 905. számú új ház 3 szobás lakással, nagy pincével, nagy kerttel, 2 üzlethelyiség, nagy műhelyvel. 6439

50 HOLD feles kukorica fele répa terméssel és szárával eladó. Érdeklődni lehet: **Arad, Batthyányi-utca 39. sz. alatt. 6442**

SZENT PETER-TÉR 7. számú bérház eladó, mely alkalmas gazdálkodásra. Bővebbet ugyanott. 6440

VARJASSY Lajos-utca 96. számú kisebb modern bérház eladó. 6450

FÖTÉRHEZ KÖZEL emeletes bérház üzlethelyiséggel eladó. Cim a kiadóhivatalban. 6454

VASUT közelében tókarban levő ház olcsón eladó. **Lövész-utca 4/a. 6453**

SAROKHAZ üzlethelyiséggel november 1-re elfoglalható lakással eladó. Bővebbet **Szűcs nyomda, Thököly-tér. 6361**

GYÖRGY-UTCA 3/b sz. ház új, adómentes, azonnal elfoglalható lakással, villany bevezetve, eladó. Értekezni lehet **Vécsey-utca 11/a** alatt. 6371

Ellátás.

KÖZÉPISKOLAI tanulót teljes ellátással felvennek. **Veres Ferenc, Forrai-u. Kosárfonó üzlet. 6209**

Oktatás.

NOVENDÉKEK a francia és német nyelv tanulására beiratkozhatnak lakásomon szeptember 15 és 16-án egész nap. **Slangen, Kazinczy-utca 2. I. em. 6445**

Különbéle.

APRÓHIRDETÉSEK az Aradi Közlöny szerzőre felvételtnek a **Messenger** újságban, **Klein I. hirdetés** és **Ujlap** kiadásában, **Zrinyi-utca és a Kossuth-utcai papírüzletben.**

1918-1918. kh.

HIRDETMEY.

A vendéglőkben és egyéb nyilvános étkező helyiségekben az ételek és italok kiszolgálásának és árának szabályozása tárgyában a m. kir. kereskedelemügyi miniszter az alábbi rendeletet bocsátotta ki:

Budapest székesfőváros területén, a törvényhatósági joggal felruházott és rendelet tanácsú városokban, valamint a 10.000-nél több lakossal bíró községekben a jelen rendelet életbelépésétől kezdve a jelen rendeletben megállapított szabályoknak megfelelően üzhető.

Az 1. §-ban megjelölt nyilvános étkező helyiségek az általuk kiszolgáltított ételért és italokért felszámított legmagasabb árak szempontjából üzemi községeik mértéke szerinti osztályokba sorozhatók.

Az érdekelt kötelesek a jelen rendelet életbeléptétől számított 3 napon belül s ez után újból minden hónap 1. és 3. napja között az illetékes helyi árviszsgáló bizottság szabásukat és teríték árszabásukat jóváhagyásra bemutatni.

A jelen rendelet 1. §-a alá eső minden nyilvános étkező helyiség déli 12 óratól délután 3 óráig, este pedig 7 óratól 10 óráig — a nyári időszámítás tartama alatt 7 óratól 11 óráig — kötelesek terítéket kiszolgáltatni melyek terítékeiket kötélcé összeállításban kötelesek rendelkezésre tartani s ezek közül a kívánt terítékeket a vendég választása szerint kiszolgáltatni.

A megjelölt étkező helyiségek tulajdonosait a terület szerinti illetékes árviszsgáló bizottság arra kötelezheti, hogy a 3. § szerinti terítéken kívül még aprított húsból vagy belsőszerkeztől készült ételeket (pörkölt, gulyás, tokány, továbbá máj, pacal, borjúláb stb.) ugyancsak legalább egyféle főzetet is husfeltéttel szolgáltatassanak ki.

A jelen rendelet hatálya alá eső nyilvános helyiségekben az étlapon szembe tűnt helyen kell feltüntetni.

A teríték keretében kiszolgáltott egyes ételadagok legkisebb mértéke a következők: leves 2 deciliter, húsfél 10 dekagram, főzelékköröt 2 deciliter, egyéb köröt 15 dekagram, főtt tészta 15 dekagram, sült tészta vagy felfújt 12 dekagram.

A jelen rendelet hatálya alá eső minden étkező helyiségben az étlapon olvashatóan kell kifüggeszteni, hogy az már az utcáról is könnyen olvasható legyen.

Aki a jelen rendeletnek vagy az Árviszsgáló Bizottságnak a jelen rendelet alapján tett valamely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, az a 31572-1918. M. E. számú rendelet 3. §-ának büntető rendelkezései alá esik.

Ez a rendelet a kihirdetésnek napján lép életbe.

Felhívom a vendéglők, éttermek, szállodák, penziók és minden más nyilvános jellegű étkezők tulajdonosait, hogy a rendelet 3. §-a értelmében étel-árszabásukat és teríték árszabásukat jóváhagyás végett a helyi árviszsgáló bizottság h. elnökénél, **Vannay Gyula** tanácsnoknál 3 napon belül törvényes következmények terhe alatt mutassák be.

Arad, 1918. évi augusztus hó 16-án.
Bittner Róbert, főkapitány h.

7005-1918. pm.

PÁLYAZATI HIRDETMEY.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál üresedésbe jött és a legközelebbi törvényhatósági rendes közgyűlés által választás útján betöltendő IX. fizetési osztály 3-ik fokozatába sorozott 2600 korona kezdő fizetés és 800 korona lakbér járandósággal díjazott II-od aljegyzői állásra pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják és az 1883. évi I. t. c. 3. §-ában előirt képesítéssel rendelkeznek, hogy képesítésüket igazoló okmányokkal felszerelt, Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságához címzett

kérvényeiket a hivatalos órák alatt folyó évi szeptember hó 7-ig bezárólag, hivatalomba nyújtásuk be. A város szolgálatában nem álló pályázók egészségi állapotukat hatósági háziorvosi bizonyítvánnyal tartoznak igazolni.
 Arad, 1918. augusztus hó 22.
Varjassy, polgármester.

Villany-vasaló

szabványos minőség, kapható azonnal a készlet tart 5133

Palinkás L. és Társa

villanyműszerész
 Arad, Deák Ferenc-utca 7. sz.
 20576-1918. kh.

Az utóbbi időben a kutyamarások rendkívül sűrűn fordulnak elő, a mi annak tulajdonítható, hogy az ebtartó gazdák az ebtartásra vonatkozó szabályrendeletben előirt ebtartási szabályokat nem tartják be.

Miután az ebtartásra vonatkozó 15046-442-916. számú szabályrendelet szabályszerűen közhírré lett téve, ennélfogva ismételen felhívom az ebtartó tulajdonosokat, hogy a kutyáikat a szabályrendelet 24, 27 és 28. §§-ai értelmében a házon kívül az utcára csakis a marás lehetőségét kizáró szájkosárral és pórázzal ellátva vigyék magukkal. Vásárra, sétányokra, valamint társas kocsiakra, vendéglők, kávéház, cukrászda és egyéb nyilvános helyekre pedig kutyákat vinni tilos. E tilalom betartásáért nemcsak a kutyabirtokosa, hanem az illető helyiség tulajdonosa, bérletje, illetve a társas kocsi alkalmazottai felelősek.

A szabályrendelet következményeként a betartását ellenőriztetni és a mulasztó tulajdonosokkal szemben szigorúan eljárni fogok.

A szabályellenesen talált kutyák haladéktalanul ki lesznek irtva.
 Arad, 1918. évi szeptember hó 2.
Greán, főkapitány.

Mielőbbi belépésre keresek

fiatal, hadmentes vas-és fűszerkereskedő

segédet. Messzer Lipót,

Kisjenő. 6452
 Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1918. év június hó 1-től

Aradról Budapestre indul:
 Gyorsv. reg. 8:01
 Személyvonat délelőtt . . . 11:18
 Személyvonat este 8:43

Aradról Budapestre érkezik:
 Gyorsv. d. u. 1:25
 Személyvonat este 8:20
 Személyvonat reggel 8:45

Budapestről Aradra indul:
 Gyorsvonat délután 2:10
 Személyvonat reggel 7:50
 Személyvonat este 9:30

Budapestről Aradra érkezik:
 Gyorsvonat este 7:18
 Személyvonat délután 4:46
 Személyvonat reggel 6:58